

ПРАВОСЛАВЉЕ

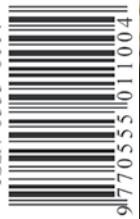
НОВИНЕ СРПСКЕ ПАТРИЈАРШИЈЕ

50 година излажења *Православља*

70 година Епархије шумадијске

Број 1216 Цена 90 динара 2,5 KM 15. новембар 2017. године

ISSN 0555-0114

9 770 555 011004

Реч-две уз назловну страну...

70 година од оснивања Епархије шумадијске

Онај ко не зна истину, не може истински ни веровати, будући да знање по природи прешоди вери. Оно што је речено у Писму, речено је не само да бисмо ми знали, него да бисмо и творили.

Преподобни Исихије

Насловну страницу овог броја краси фотографија тројице епископа Епархије шумадијске. Овај значајни јубилеј Цркве – 70 година Епархије шумадијске – обележен је у Богом чуваном граду Крагујевцу, седишту Епископа шумадијског, у понедељак, 23. октобра. На овај дан, а пре четрдесет и једне године, уокојио се први Епископ шумадијски Валеријан (1908–1976; Владика шумадијски 1947–1976). Истог дана, Његово Преосвештенство Епископ шумадијски г. Јован служио је Свету Архијерејску Литургију у Саборном храму Успења Пресвете Богородице у Крагујевцу. Други део овог значајног јубилеја чинио је научни скуп на тему „Значај одлука Светој Архијерејској Сабору 1947. године за историју Српске Православне Цркве“. Више о научном скупу читаћете у овом броју.

Идеја о оснивању Епархије шумадијске настала је о Духовдану, 1938. године, када је по први пут Патријарх српски Гаврило Дожић посетио град Крагујевац и околину. Наиме, после те посете Крагујевчани траже дозволу да подигну зграду за митрополију. Убрзо затим почиње рат. Зграда за митрополију није подигнута, нити је Епархија основана. Након рата, Свети Архијерејски Сабор на свом првом редовном заседању у Патријаршијском двору у Београду, априла 1947. године, а на предлог Патријарха српског Гаврила, доноси одлуку о оснивању Епархије шумадијске. За првог Епи-

скопа шумадијског изабран је викарни Епископ будимљански Валеријан Стефановић. „Новооснована епархија имала је 158 парохија и 109 црквених општина. Само 9 парохија било је без свог редовног парохијског свештеника. У епархији је било укупно 111 парохијских храмова“, стоји у извештају Епископа Валеријана, а након преузимања Епархије.

Други Епископ шумадијски др Сава Вуковић (1930–2001; као Архијереј шумадијски служио 1977–2001) педесет година касније бележи: „У току минулог пола века повећавао се број парохија, црквених општина, манастира, парохијских храмова, капела, а такође и број парохијског свештенства, јер је рукоположено преко 200 свештеничких кандидата. Нагло се повећао број нових парохијских дома, с обзиром да их је 1947. било свега 39. Сви успеси постигнути су захваљујући вредном свештенству и народу који су своје дарове давали у радној снази, материјалним добрима и новцу. Побожност и црквеност народа Шумадије за све време трајања ове младе епархије биле су присутне у најтежим послератним временима, временима прогона, застрашивања и затварања свештеника и верника због јавног исповедања вере, подизања црквених објеката или ношења литија. Али највећу радост причинавали су дуги и дуги редови причесника за време Великог ускршњег поста у свим годинама постојања наше епархије. И што

је врло важно, ти редови су још гушћи, јер Господ сваки дан додаваше цркви оне који се сиасавању" (Дап. 2, 47).

Од 2002. године на катедри Епископа шумадијских налази се Преосвећени епископ Јован Младеновић. За петнаест година свог рада, Епископ Јован, између осталог, рукополаже у ђаконски и свештенички чин преко сто кандидата, обнавља монаштво, води рачуна о достојности и богословско-духовној спремности вероучитеља у школама на подручју Епархије. Такође, обнавља велики број манастира и цркава. Наставља праксу његових претходника придајући велику пажњу издавању и штампању богословских књига и часописа. Издавачка установа Епархије „Каленић“ објавила је више десетина нових богословских књига, међу којима многе представљају велики допринос теолошкој науци. Обезбедио је и услове да епархијски лист *Каленић* несметано и редовно излази више од три деценије. Стара се и о врло успешној интернет презентацији црквеног живота у пархијама Епархије. Благословом Епископа Јована оснива се епархијски *Radio Zlatousti*, који је као епархијски радио почeo да емитује програм на Петровдан 2009. године. Епископ шумадијски Јован аутор је више богословско-пастирских радова, међу којима су и *Rag Светој Саве на народном проповедивању, Васиљшање породице, Монаштво као узор свешту, Светиња ћела у Христу – о кремирању мртвих*, који су објављени у штампаним и електронским црквеним публикацијама.

У своме обраћању, а поводом обележавања јубилеја, Епископ Јован између осталог је рекао: „Наш календар није занемарио годишњице, па смо јутрос, сећајући се 70. годишњице оснивања Шумадијске епархије, служили бескрвну жртву приносећи молитве за све и сја, као и молитве за упокојеног владику. У Цркви не робујемо притиску округлих бројева, али такозвани јубилеји који порекло воде из Старог Завета о опросној 50. години, добра су прилика да не заборавимо Божја дела у историји. Верујући народ Шумадије дан када је пре седам деценија основана Епархија шумадијска, доживљава посебно важним у домостроју спасења. Да бисмо ту чињеницу још једном истакли, окупили смо се да од наших научника чујемо објашњење историјских прилика у којима се налазила наша СПЦ после Другог светског рата, али и да сам тај чин сагледамо од користи за наше спасење.“

У овом броју *Православља* Вашу пажњу усмеравамо на текст о 200 година Старе цркве у Крагујевцу, затим на интервју са Преосвећеним Епископом шабачким Лаврентијем који је води-

ла Јадранка Јанковић, Саопштење Међународне Комисије за англиканско-православни теолошки дијалог са састанка одржаног на Малти 14–21. 10. 2017. (у преводу проф. др Богдана Лубардића), прилогprotoјереја-ставрофора Марка Митића о Десетој јубиларној конференцији Међуправославне мреже центара за изучавање нових религијских покрета у Польској, чланак др Ратомира Миликића о заборављеној Капели Светог Саве у официрском логору у Стразбуру, текстprotoјереја-ставрофора Срболова Милетића о савременим искушењима, као и текст Славице Лазић о уреднику *Православља* протојереју-ставрофору др Душану Кашићу, прилог Зорана Мишића о стручном скупу у организацији Радија „Златоусти“, те сталне рубрике са вестима из културе и науке, хришћанског света и живота наше помесне Цркве...

До следећег броја,

Гранаћ Ђ. Божин

Главни и одговорни уредник

Богослужења, пријеми и посете Његове

Yавечерје празника Свете Петке, 26. октобра, Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј служио је свечано празнично бденије на Калемегдану. Саслуживали суprotoјереји-ставрофори проф. др Драган Протић, ректор Богословије Свети Сава у Београду, и др Саво Јовић, главни секретар Светог Архијерејског Синода. Истог дана, Патријарх Иринеј састао се са представницима Савеза удружења „За породицу и рађање“, Православног спортског друштва „Света Србија“ и Друштва српских домаћина. Пријему је присуствовао Његово Преосвештенство викарни Епископ моравички г. Антоније.

Cутрадан, а на празник Свете Петке, Патријарх Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном овој Божијој угодници у београдском насељу Рушањ.

Негова Светост Патријарх српски г. Иринеј састао се у суботу 28. октобра са Председником Републике Србије г. Александром Вучићем. Председник Вучић и Патријарх Иринеј сагласили су се да се радови на изградњи Храма Св. Саве заврше до 2019. године, како би обележавање 800 година од оснивања прве српске Архиепископије било одржано у новом храму. Двојица саговорника разговарали су и о положају Српске Православне Цркве на Косову и Метохији. Они су изразили забринутост због изузетно ниске стопе наталитета у Србији, а председник Вучић обаветио је Патријарха о различитим подстицајним мерама којима ће држава покушати да такву тешку ситуацију поправи.

Нредног дана, у недељу, 29. октобра, Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј, уз саслужење Преосвећене Господе епископа: нишког Арсенија, врањског Пахомија и тимочког Илариона, као и многоbroјног свештенства и свештеномонаштва, служио је Свету Архијерејску Литургију у манастиру Св. Јована Крститеља у Јашуњи поводом прославе 500-годишњице постојања ове светиње. Светој служби присуствовало је и руководство Града Лесковца на челу са градоначелником др Гораном Цветановићем. Овом приликом Патријарх Иринеј је одликовао достојанством архимандрита proto-

синђела Јоаникија, бившег настојатеља јашуњског манастира, аprotoјереја Тихомира Радивојевића, дугогодишњег пароха јашуњског и култешког, правом ношења напрсног крста.

Негова Светост Патријарх српски г. Иринеј и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић посетили су 30. октобра Храм Светог Саве на Врачару.

На празник Св. Луке и Св. Петра Цетињског, 31. октобра, Патријарх Иринеј начаљствовао је Светом Архијерејском Литургијом у Храму Св. апостола Луке на Кошутњаку. Саслуживали суprotoјереји-ставрофори Бранко Митровић – архијерејски намесник београдско-посавски, Милан Виленица, Милојко Топаловић, Миодраг Гаврић и Витомир Костић,protoјереји Александар Петровић и Никола Трајковић,protoнамесник Раде Јовић,protoјакони Радомир Перчевић и др Дамјан Божић, ђакон Драган Танасијевић. Кумови храмовне славе су ове године били господа Никола Косовац, Зоран Ранковић, Милош Жужа и Миленко Зорић, док су се кумства за идућу годину прихватили гђа Хаџи Џвијета Ђорђевић и г. Горан Живковић.

Патријарх српски Иринеј присуствовао је 3. новембра у Српској академији наука и уметности представљању књиге *Српски иконографис на подручју обновљене Пећке Патријаршије 1557–1690*, аутора др Миљане Матић. О несвакидашњем издавачком подухвату говорили су управник Музеја Српске Православне Цркве ђакон Владимир Радовановић и др Миљана Матић, аутор публикације која представља измењено и допуњено издање њене истоимене докторске дисертације.

Yчетвртак, 2. новембра у Саборном храму у Нишу одржан је концерт Црквеног певачког друштва „Бранко“, којим је обележен јубилеј 130 година непрекидног деловања. Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј је посебно емотивно говорио о хору „Бранко“, нагласивши да је њихова песма најбоља реч и најбоља проповед о њиховом делу. Свети Архијерејски Синод одликовао је Црквену певачку друштину „Бранко“

Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја

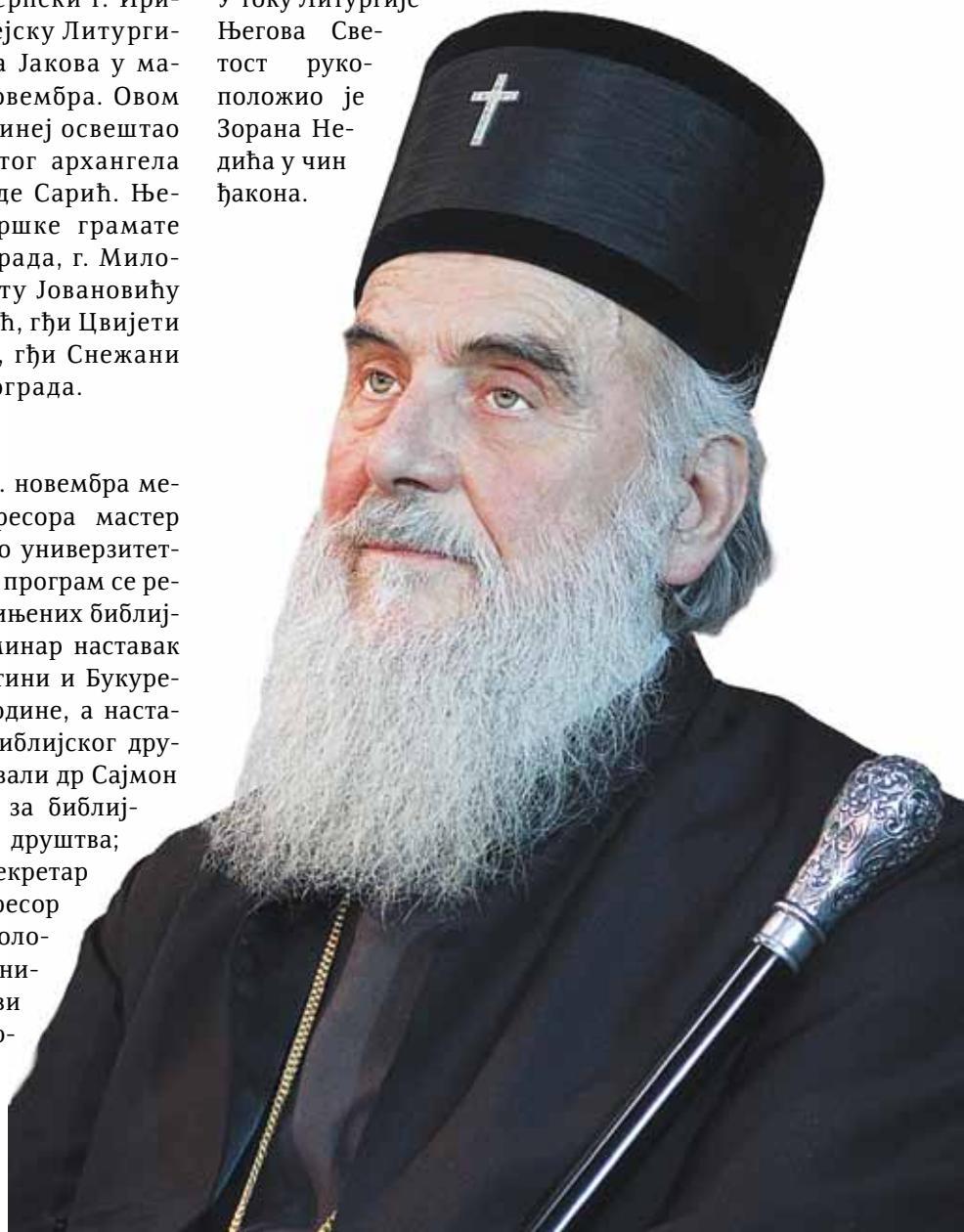
Орденом Светог Саве првог степена, а знамење је уручено г. Бојану Илићу, потпредседнику Управног одбора друштва „Бранко“. Диригент и уметнички руководилац хора гђа Сара Цинцаревић је представила чланове хора који више од 20 година певају. Бурним аплаузом поздрављена је нарочито гђа Јиљана Павловић, чланица хора већ 53 године. Управни одбор Црквено певачке дружине „Бранко“ прогласио је почасним председником друштва Патријарха српског г. Иринеја.

Негова Светост Патријарх српски г. Иринеј служио је Св. Архијерејску Литургију на дан Светог апостола Јакова у манастиру Раковици, у недељу, 5. новембра. Овом приликом Патријарх српски г. Иринеј освештао је нови фрескопис у Храму Светог архангела Михаила који је живописао г. Раде Сарић. Његова Светост је уручио патријаршке грамате проф. Драгану Војводићу из Београда, г. Миловану Лазићу из Липовице, г. Радету Јовановићу из Ариља, гђи Светлани Милаковић, гђи Џвијети Ђорђевић, гђи Павлини Атанасов, гђи Снежани Лабус и гђи Санђи Лубардић из Београда.

Патријарх Иринеј примио је 7. новембра међународну делегацију професора мастер програма при Сан Пелегрино универзитетској фондацији у Риму. Овај научни програм се реализације у оквиру организације Уједињених библијских друштава, док је односни семинар наставак студијског програма одржаног у Атини и Букурешту у склопу прошле академске године, а настављен у Београду у организацији Библијског друштва Србије. Пријему су присуствовали др Сајмон Крисп, сарадник Најда института за библијске студије Америчког библијског друштва; г. Михаил Каџијанис, генерални секретар Грчког библијског друштва; професор Милтиадис Константину, декан Теолошког факултета Аристотеловог универзитета у Солуну; гђа Параскеви Арапоглу са Аристотеловог универзитета у Солуну; гђа Вера Митић, генерални секретар Библијског друштва Србије и протојакон Радомир Ракић, главни и одговорни уредник Информативне службе Српске Православне Цркве.

На празник Св. Великомученика Димитрија, у среду 8. новембра Његова Светост Патријарх српски Иринеј служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог великомученика Димитрија у Новом Београду. Патријарху Српском саслуживали суprotoјереј-ставрофори: Бранко Митровић, Божо Бакаљић, Јеремија Старовлах и Рајко Недић; презвитери: Григорије Сапсај, Александар Бајић, Војислав Костић, Марко Којић, Стефан Васиљевић и Андрија Вукчевић, као и архијакон Марко Момчиловић, protoјакон Стеван Рапајић, и ћакон Илија Томић и Драган С. Танасијевић.

У току Литургије
Његова Светост руко-
положио је
Зорана Недића у чин
ћакона.

Самопроглашene власти из Приштине поново ћe истаћи своју кандидатуру за улазак у УНЕСКО и тако покушати да црквено културно наслеђе присвоје и отуђe од Српске Православне Цркве и српског народа. Тим поводом подсећамо читаоце на историју и порекло косовско-метохијских светиња.

Историјат Епархије рашко-призренске Призренски митрополити у периоду од 1346. до 1766. године (први део)

C. Круйниковић

После смрти Патријарха Арсенија II (1463), настаје веома тешко стање у Српској Цркви које наступа услед губитка слободе падом деспотовине 1459. године

Када је на Цвети 1346. Архиепископија српска у Скопљу уздигнута на степен Патријаршије – Призренска епископија подигнута је на степен Митрополије, док је њен епископ добио титулу митрополита – у састав Призренске митрополије ушла је и Доњополошка епископија.

О призренским митрополитима који су управљали у овом веома бурном и судбоносном периоду српског народа, зnamо сасвим мало. Ко је био први митрополит? Затим, ко је био митрополит призренски у време када је цар Душан одузeo Призренској митрополији „горњи град“, да би га предао манастиру Св. Арханђела? Даље, ко је био призренски митрополит 1375, када је у Призрену било скидање анатеме? Не зnamо, нажалост, не само за њихова имена, него ни за имена каснијих митрополита. По имену су нам познати следећи митрополити: Венијамин – о ком зnamо само за годину смрти, и то захваљујући једном запису „који је зарезан у стубац цркве“ (Богородице Љевишке). Ту се каже да је 1433. умро Митрополит Венијамин.

На истом ступцу „изнад наведеног постоји још један запис“ где се каже да је 27. децембра 1454. год. умро Митрополит Михајло. Поред године смрти, о Митрополиту Михајлу зnamо да га је деспот Ђурађ Бранковић слao у Рогос ради преноса моштију Св. Луке у Сmederevo.

После смрти Патријарха Арсенија II (1463), настаје веома тешко стање у Српској Цркви које наступа услед губитка слободе падом деспотовине 1459. године. Српска Црква је после смрти Патријарх Арсенија II потпала под управу Охридске архиепископије. Митрополит Нифонт се помиње 1528. и 1532. године. Дакле, управљао је Призренском митрополијом у време смедеревског Митрополита Павла, који је баш „1528. године отпочeo борбу за отцепљење Српске патријаршије од

Охридске архиепископије“. Митрополит Никанор се помиње 1530. године.

Године 1532, 13. марта, одржан је сабор у Охриду на коме је осуђен и искључен смедеревски Митрополит Павле, заједно са епископима: лесновским, кратовским и зворничким. Ако се узме да су уз Митрополита Павла пристали Срби епископи, с правом би требало очекивати да и призренски митрополит буде искључен. С обзиром да се Митрополит призренски Нифонт не помиње међу искљученима – може се допустити претпоставка да је он био Грк.

Митрополит Методије се помиње 1564, 1565, 1569, и 1570. године. Дакле, управљао је Призренском митрополијом после обновљења Пећке патријаршије 1557, а за време Патријарха Макарија Соколовића. Из времена његове управе сачуван нам је: „Божаставни свјати жртвник Госпођа Бога и Спаса нашега Исуса Христа саписа се в љето 7072/=1564/ при Митрополитом Методијем в цркву свјатаго Стечвана при попом Николом в село Добродолане“, а имамо и подatak: „сиа книга панагирик митрополие призренске и писа се сие в дни всеосвјештенаго кир Мефодија в љето 7077/=1569/. В дни всеосвјештенаго архиепископа кир Макарија“.

Митрополит Михаило се помиње 1586. и 1602. године, а о чему нам говоре записи: „Приде поп Цветко от села Корише в богох'раними град Призрен, в љето 7094/=1586/ при ввсеосвештенному митрополите п'ризренском кир Михаеле, при патриар'ху Герасиму“ ... Сиа книга бјеше била светопочившаго владику призренскаго митрополита кир Михаила,...“

Митрополит Захарија“ – 1603. је управљао Призренском митрополијом, за време Патријарха Јована Кантуле (1592–1614).

ПРАВОСЛАВЉЕ 1216

„Православље – новине Српске Патријаршије“ излазе са благословом Његове Светости Патријарха српског Иринеја.

Издаје Информативно-издавачка установа Светог Архијерејског Синода Српске Православне Цркве.

Први број „Православља“ изашао је 15. априла 1967. године.

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

Члан Св. Арх. Синода задужен за надзор над радом Информативно-издавачке установе Св. Арх. Синода СПЦ Митрополит загребачко-љубљански др Порфирије

Главни и одговорни уредник
Протођакон др Дамјан С. Божић

Оперативни уредник
Срећко Петровић

Секретар редакције
Снежана Крупниковић

Лектор и коректор
Ана Јокић

Фотограф
Бакон Драган С. Танасијевић

Излази сваког првог и петнаестог у месецу, за јануар и август двоброј. Годишња претплата за нашу земљу је 1700 динара, полугодишња 850. Појединачни примерак 90 динара. Претплата за нашу земљу може се уплатити на благајни Српске Патријаршије, Краља Петра 5 или на текућији рачун.

Уплате не слати поштанском упутницом!
Не слати девизне чекове!

Годишња претплата за иностранство:
Обична пошиљка је 70 USD, 70 CAD, 75 AUD, 45 EUR, 35 GBP; авионска: 90 USD, 90 CAD, 100 AUD, 60 EUR, 45 GBP.

Информативна служба:

Текући рачун динарски број:
145-4721-71 Марфин банка
Далматинска 22 Београд
Текући рачун девизни број:
Intérmédiaire Deutsche Bank GmbH,
Frankfurt/M (BIC DEUTDEFF)
Account with inst: 935-9522-10
Marfin bank AD, Beograd (BIC LIKIRSBG)
Beneficiary: RS35145007080000135615
Informativna Izdavacka Ustanova Srpske Pravoslavne Crkve,
Kralja Petra 5, Beograd
Charges: For the account of ordering customer

Телефони:

Редакција: +381 11 30-25-116
Маркетинг: +381 11 30-25-113
Претплата: +381 11 30-25-103, 30-25-113
e-mail: pravoslavlje@spc.rs – редакција
preplata@spc.rs – претплата
web: православље.срб ; www.pravoslavlje.rs

Рукописи и фотографије се не враћају. Текстови достављени редакцији „Православља“ подлежу анонимној рецензији. Текстови и прилози објављени у „Православљу“ представљају ставове аутора.

Сва права задржана. Свако прештампавање, копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целих или делова ових новина или чланака објављених у њима забрањено је и представља повреду ауторског права и кривично дело.

Графичка припрема, слог и прелом:
Срећко Петровић
Штампа: „Политика“ А. д.

Дистрибутер: „Polydor“ д.о.о.,
Ломница 11/3/9, 32300 Горњи Милановац
тел/факс: 032/717-322, 011/2461-138

СИР – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)
ISSN 0555-0114 – Православље
COBISS.SR-ID 16399106

Православље се штампа уз помоћ Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама Владе Републике Србије

Графичка припрема овог, 1216. броја Православља, завршена је у уторак, 14. новембра 2017. године у 10.00 часова, када је у штампу предат овај број новина Српске Патријаршије.

- 2** 70 година од оснивања Епархије шумадијске
Прошићакон др Дамјан Божић
- 4** Богослужења, пријеми и посете Његове Светости Патријарха српског Г. Г. Иринеја
Прошићакон др Дамјан Божић
- 6** Историјат Епархије рашко-призренске
С. Крупниковић
- 8** Прослављена седамдесетогодишњица оснивања Шумадијске епархије
Нестор Јованчевић
- 12** 200 година Старе цркве у Крагујевцу
- 14** **Разговор са Преосвећеним Епископом шабачким Г. Лаврентијем**
Душа човекова је по природи хришћанска!
- 18** Међународна Комисија за англиканско-православни теолошки дијалог – Саопштење
- 20** Десета јубиларна конференција Међуправославне мреже центара за изучавање нових религијских покрета
Прошићерј-ставрофор Марко Мишић
- 22** Хришћанска подршка породици и друштву у кризи
Прошићакон др Дамјан С. Божић
- 24** Зaborављена Капела Св. Саве у официрском логору у Стразбуру
гр Радомир Миликић
- 28** Појавила се нова вера – шта ја имам од тога?
Прошићерј-ставрофор Србољуб Милешић
- 30** Други међународни теолошки сусрети студената – Београд 2017.
- 32** Тајна сећања као мера тајне постојања
Петар В. Шеровић
- 35** Залагање за заједничко добро
Зоран Мишић
- 36** Уредници Православља – прот. др Душан Кашић:
Православље као сведочанство дијалога времена
Славица Лазић
- 40** Наука, уметност, култура...
- 42** Кроз хришћански свет
- 44** Из живота Цркве
- 48** Огласи

На насловној страни:
Шумадијски јерарси – тројица епископа
Епархије шумадијске
фото/корица: Дејан Манделц

У Крагујевцу

Прослављена седамдесетогодишњица оснивања Шумадијске епархије

Нестор Јованчевић

„Верујући народ Шумадије дан када је пре седам деценија на заседању Светог Архијерејског Сабора наше Цркве основана Шумадијска епархија, доживљава посебно важним у домостроју спасења. Да бисмо ту чињеницу још једном истакли, окупили смо се да од наших научника, којима још једном најискреније захваљујем за учешће, чујемо објашњење историјских прилика у којима се налазила наша Црква после Другог светског рата, али и сами тај чин сагледамо као Божије дело од користи за наше спасење.“

Епископ шумадијски Јован

Негово Преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, 23. октобра 2017. године, на дан када се пре четрдесет једне године упокојио Владика Валеријан Стефановић, први Епископ шумадијски, служио је Свету Литургију у Саборној крагујевачкој цркви Успења Пресвете Богородице, као и парастос поводом годишњице упокојења првог Владике шумадијског. Господину Јовану, трећем архијереју Шумадијске епархије, са служивали суprotoјереј-ставрофор проф. др Предраг Пузовић, декан Православног богословског факултета Универзитета у Београду, protoјереј-ставрофор проф. др Зоран Крстић, ректор крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог и свештеници Шумадијске епархије, од којих је већину рукоположио Владика Валеријан. У богослужбеном делу прослављања јубилеја – седам деценија од оснивања Шумадијске епархије, учествовао је верни народ Крагујевца, као и велики број свештеника, монаха и монахиња из многих парохија и манастира.

Други део ове свечаности чинио је научни скуп са темом „Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју СПЦ“, којем је такође присуствовао велики број заинтересованих, међу којима су били свештеници, монаси и монахиње, полазници Крагујевачке богословије, представници медијских кућа.

Отварајући овај скуп, на којем се говорило колико је прво заседање Светог Архијерејског Сабора СПЦ после Другог светског рата, на којем је основана Шу-

мадијска епархија, било значајно за даљу организацију Српске Православне Цркве и њене односе са државом, Његово преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, између остalog је рекао: „Верујући народ Шумадије, дан када је пре седам деценија на заседању Светог Архијерејског Сабора наше Цркве основана Шумадијска епархија, доживљава посебно важним у домостроју спасења. Да би ту чињеницу још једном истакли, окупили смо се да од наших научника, којима још једном најискреније захваљујем за учешће, чујемо објашњење историјских прилика у којима се налазила наша Црква после Другог светског рата, али и сами тај чин сагледамо као Божије дело од користи за наше спасење.“

Судећи по насловима радова који ће бити саопштени на данашњем научном скупу – „Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске Православне Цркве“ – из њих ће се видети како се развијао и, слободни смо да кажемо, унапређивао црквени живот у Шумадијској епархији од 1947. године до данас. Говориће се о првобитним тешкоћама и препрекама, првим канонским посетама Владике Валеријана манастирима и парохијама тек неколико година након устоличења, о првим подигнутим звоницима и парохијским домовима, настојању архијереја да се обезбеди довољан број кандидата за рукоположење, покушају успостављања односа разумевања и толеранције са државним и органима локалне самоуправе и, коначно, о подизању великог броја нових цркава од деведесетих година прошлог века па до

данас... Надамо се да ће бити документовано и, најважније, повећање броја учесника у Литургијском животу, и то активних, који се редовно причешћују.“

Поздравну реч учесницима научног скупа „Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске Православне Цркве“ Преосвећени Владика Јован је завршио следећим речима: „Молимо вас, драги и љубљени учесници овог сабрања да, чврста вера у Бога оних који су од ове црквене области створили *сјену необориву*, имате увек на уму речи Светог апостола Павла: *Зашто ће оставих... да уредиш оно што је неговоршено, и да ћоштавиш то траговима сјарешине, као што ћи ја заловедих*“ (Тит. 1, 5).

Милосав Ђоковић, докторанд Понтификалног оријенталног института у Риму (Факултет источних црквених наука), говорио је о процесу оснивања епархија у новијој историји Српске Цркве, од 1831. до 1947. године. Овај рад донео је аутентичну хронику развоја унутрашње организације наше Цркве, али је истакао и допринос Цркве развоју друштвених односа у Србији и Југославији током XIX и XX века.

Ток рада Светог Архијерејског Сабора СПЦ, који је у пролеће 1947. године сазвао Патријарх Гаврило (Дожић), приказао је професор др Предраг Пузовић. Као једну од најважнијих одлука Сабора истакао је оснивање Шумадијске епархије и постављање за њеног првог Архијереја дотадашњег викарног Епископа будимљанског Валеријана Стефановића. Професор Пузовић говорио је и о занављању епископата на овом Сабору, што је било од одлучујућег значаја за даље унапређење црквеног живота.

Др Радмила Радић, научни саветник Института за новију историју Србије у Београду, у реферату „Сабор Српске православне цркве 1947. године – консолидација и/или отпор“ настојала је да расветли компликоване односе новоупостављене државне власти после Другог светског рата и Српске Православне Цркве. Истакнути су притисци који су вршени на Патријарха Гаврила после његовог повратка из прогонства, али и то колико стари Патријарх није био спреман да прихвати намераване злоупотребе Цркве. Драгоцен је било чути и податке из непосредних извора колико је комунистичка власт настојала на свим плановима да маргинализује Српску Православну Цркву.

Протонамесник Саша Антонијевић, докторанд Православног богословског факултета Универзитета у Београду и парох крагујевачки, говорио је о препрекама које су државне власти чиниле приликом устоличења епархијских архијереја изабраних на заседању Светог Архијерејског Сабора СПЦ 1947. године. Чули су се и подаци о безочним настапима власти на настојање обнове црквеног живота у током рата пострадалим црквеним областима, али и о чврстој жељи православних верника да се боре за своје владике, који до сада нису били познати историјској науци. Посебно су описане препреке које су власти приредиле када је у Крагујевцу усточилен Владика Валеријан.

О намери државе и Комунистичке партије да онемогуће после Другог светског рата рад Богословског факултета у Београду, говорио је Негослав Јованче-

вић, професор Богословије Светог Јована Златоустог у Крагујевцу. Обраћен је период од формирања злогласног Суда части на Београдском универзитету 1944. године, који је са Универзитета избацио четири професора Богословског факултета, до 1952. године када је овај факултет вољем партије и државе искључен са Београдског универзитета, са намером да буде ликвидиран. Поменути су и примери писања лажних карактеристика од стране доушника за професоре, нарочито за чувеног византолога др Драгутина Анастасијевића, рођеног Крагујевчанина.

У радуprotoјереја-ставрофора Саве Арсенијевића, пароха у Крагујевцу, о страдању свештенства на подручју данашње Шумадијске епархије током Другог светског рата и после њега, нарочито су важна непосредна сведочанства колико су органи државне безбедности комунистичке и социјалистичке Југославије били заинтересовани за све сегменте црквеног живота, односно на шта су све били спремни да га омету. Све ово је документовано примерима о страдању у свештеничкој породици Арсенијевић због ревносног служења Цркви.

Монах Игнатије Марковић истакао је историјске везе Богословије Светог Саве и Шумадијске епархије које су толико чврсте да су сви досадашњи шумадијски архијереји (Владика Валеријан, Владика Сава Вуковић и садашњи Епископ шумадијски Јован Младеновић) завршили ово угледно училиште наше Цркве. И данашња Богословија Светог Јована Златоустог у Крагујевцу свој живот је започела као одељење Богословије Светог Саве.

Рад Владана Костадиновића, професора крагујевачке Богословије Светог Јована Златоустог о црквеном животу Крагујевца од 1947. године до данас, поред тога што доноси поуздана сведочанства о напорима архијереја, свештенства и верног народа да би овај град у правом смислу речи постао хришћански, представља и надахнути есеј о искушењима која очекују оне који се боре како би Господ сваки дан додавао Цркви оне који се спасавају (Дап. 2, 47).

Једино ваљаном историјском методологијом – заснованом на проверљивим изворима, јереј Марко Јефтић, докторанд Православног богословског факултета Универзитета у Београду и парох младеновачки, приказао је парохијски живот у околини Младеновца у време оснивања Шумадијске епархије, са посебним освртом на оснивање Младеновачког архијерејског намесништва. Врло су корисне и информације о личностима које су се старале да Црква у овом делу Шумадијске епархије унапреди своју мисију.

Његово Преосвештенство Господин Јован, Епископ шумадијски, након целодневног трајања научног скупа „Значај одлука Светог архијерејског сабора 1947. године за историју Српске Православне Цркве“, одржаног у Крагујевцу поводом прослављања седамдесетогодишњице оснивања Шумадијске епархије, за научне раднике који су имали излагања, прредио је пријем у Владичанском двору у Крагујевцу.

Извор: Епархија шумадијска | <http://www.eparhija-sumadijska.org.rs/>

У сусрет још једном
значајном јубилеју Епархије шумадијске

200 година Старе цркве у Крагујевцу

Фрескописање Старе крагујевачке цркве
у славу њеног двовековног постојања

Стару крагујевачку цркву подигао је у славу Свете Тројице 1818. године кнез Милош Обреновић, да буде храм Божији, дом молитве, заједница верних и светих, која ће све преобrazavati из туге у радост, из смрти у вакрење.

Цркву посвећену Силаску Светог Духа на апостоле гради народ Божији на десној обали Лепенице, да пројави живу и истиниту веру, али и жељу за слободом. Кнез је нашао место које је за његове сународнике било и остало пристаниште спасења. Господ је сазидао Дом, и труд ктитора и зидара није био узалудан јер је почивао на благодатном подвигништу чисте делатне вере и живе љубави према Богу и ближњима. У овај храм утрађене су народне молитве, све жеље, болови и туге, све што су имали у себи. Све је то донешено, узидано и уклесано да траје у векове.

На крагујевачкој цркви зазвонило је прво звоно уочи Божића 1829. године, чим је београдски везир Хусеин паша објавио царски хатишериф о политичкој и културној аутономији Србије. Ово је уједно и прво црквено звоњење у Милошевој Србији. Звонило се на велику радост и одушевљење

престонице, и то звоном из Карађорђевог времена, које је закопано у земљи чекало народно ослобођење. Његов први звук разлегао се по Крагујевцу и Шумадији и уз божићну радост објавио још важнију вест, нестајање турске власти у Србији.

Како је Крагујевац био седиште и највише црквено власти, то су духовници овог града и цркве били и два српска митрополита, Мелентије Павловић и Петар Јовановић. Њихова званична резиденција до 1835. године била је у владичанском конаку код Старе цркве, која је тих година била митрополитска катедрала и прва дворска црква у ослобођеној Србији. У њеној порти су одржавана сва државотворна заседања народних представника прве половине XIX века и проглашаване све важне одлуке за српски народ, устави и хатишерифи. Поред крагујевачке Светотројичке цркве одржана је и чувена Сретењска скупштина 1835. године, када је донет први српски устав.

Међу многобројним украсима Милошеве цркве у Крагујевцу истиче се иконостас, који је већим делом насликао Алексије Лазовић 1818. године. У периоду од 1820. до 1822. године на њему је радио и

Јања Молер који је насликао празничне иконе, као и иконе на соклу. Распеће на иконостасу сведочи о страдању Христовом, али пре свега о вери у опште вакрсење које ће настати када Христос, који је Земља живих, дође да суди живима и мртвима.

У Правишљевствено зданије код Старе цркве досељена је 1853. године из Јевремовог конака у чаршији и Гимназија, да у њему остане три и по деценије, до 1888. године када се уселила у нову зграду у којој се и данас налази као чувена Прва крагујевачка гимназија.

У нашој Цркви се две стотине година узноси служба Богу и тиме се из руку смрти отима простор и време, наши ближњи и људи целе васељене. Велики јубилеј добар је повод за разумевање значаја заједништва са другим људима, јер наше постојање је истинито само ако је вечно.

Црква Силаска Светог Духа у Крагујевцу остаје да казује величину Божију, величину Онога који долази сада, који остаје увек исти и који ће опет доћи. Њене скромне димензије и претрајавање у тешким временима сведоче да је Еванђеље најјаче онда када изгледа сасвим слабо и беспомоћно. Молимо се

Господу да се ова светиња не помери док је света и века, а Он да нам дарује вечни живот и спасење.

Благословом Његовог преосвештенства Епископа шумадијског Господина Јована и одобрењем Завода за заштиту споменика културе из Крагујевца, извршене су темељне припреме унутрашњости храма за живописање. Овај труд треба да буде наш допринос прослављању великог јубилеја, двестогодишњици постојања модерне српске државе у чијим темељима је и Стара крагујевачка црква.

Подсећамо све људе добре воље, као и установе и предузећа да могу помоћи својим прилозима живописању Старе крагујевачке цркве. Ваш прилог за осликовање наше заједничке цркве можете уплатити на број рачуна 205–140974–86 у Комерцијалној банци или лично, у просторијама Црквеног дома.

Нека Ваш допринос буде на славу Божију, прецима вашим на радост, Цркви и роду српском на духовну корист.

*Црквена обштина крагујевачка (Стара црква)
при Храму Силаска Светоја Духа
ул. Косовска 2. 34000 Крагујевац – тел. 034 331 568*

Разговор са Преосвећеним
Епископом шабачким Г. Лаврентијем

Душа човекова је по природи хришћанска!

Разговорала Јадранка Јанковић

Његов, за историју Светосавске Цркве и историју српског народа у матици и дијаспори, вредан јубилеј – 50 година архијерејске службе, сабрао је мноштво верног народа у Ваљеву, чији је духовни отац био безмало две деценије (1989–2006).

Када се начини тек скромни осврт на сва постигнућа током пола века мисионарења широм света, чини се, редове похвале подвигу тешко је нанизати. Одоловао је свим искушењима безбожних времена у отаџбини. У Београду основао Верско добротворно старатељство, које и данас предано брине о онима којима треба помоћи; аустралијским Србима донео је парче завичаја; у Немачкој формирао заједницу и долазећим генерацијама Срба бесцени бисер у аманет оставио – дела новопросијавшег светитеља Светог Владике Николаја. По завршетку прославе јубилеја, коју је Епископ ваљевски г. Милутин заокружио доделом Ордена Светог Владике Николаја драгом брату архијереју, Владику Лаврентије учинио нам је част да са нама подели неке од успомена из својих архијериских година широм света.

Преосвећени Владико, ево нас овде у Ваљеву славимо Ваш и, слободно се може рећи, јубилеј наше Свете Цркве – пола века Вашег службовања крај њених олтара широм света. Да почнемо тамо где је све почело... За епископа сте посвећени 1967. у Саборној цркви

у Београду и службу отпочели као викарни Епископ моравички. Шта највише памтите из времена својих владичанских почетака?

– Памтим много тога јер сам тада био викарни епископ Патријарха Германа. Он је био врло икусан архијереј Српске Православне Цркве, видра једна, прошао је кроз сито и решето. Он је био мој духовни отац и од њега сам се много чему научио. То су биле најплодније године мог пастирског пута и најкорисније године за моје усавршавање. У Београду сам затекао и значајан број пријатеља, које сам стекао док сам студирао. Поставши епископ, са њима сам основао Верско добротворно старатељство – хуманитарну организацију са харитативном делатношћу. Народ је тај подухват од срца поздравио, јер се после Другог светског рата дugo није смело радити на том пољу и народ је био гладан хуманитарних активности као хлеба. Та организација је нагло напредовала и, Богу хвала, донела плодова. Кад сам ја отишао, епископи и свештеници су наставили да раде и Верско добротворно старатељство траје до данас.

Потом, пастирска служба Вас води у Западну Европу и Аустралију у време када,

нарочито у западноевропским земљама, долази до повећања броја исељеника. Прилике, надасве специфичне. У Аустралији се сусрећете са „идеолошки неподобним“ и њиховим потомцима, док европски део српске дијаспоре тада чине углавном људи из комунистичке Југославије. Какав утисак је на Вас све то остављало? На који начин сте им „пришли“?

– Мене никад није интересовала политика, већ само религија. Они су то знали, мудри су људи били. Они су чували Цркву. Нису хтели ни мене, ни Цркву да увлаче у некакве политикантске жабокречине, него кажу: „Владико, Ви будите на висини, гледајте своје црквене послове и ми ћemo Вас подржати.“ Хвала Богу, у томе смо успели! Чак и званични представници наше отаџбине су ме прихватали, ценећи то што се не мешам ни у шта, већ само држим своје вере, свог родољубља. Знали би ми рећи: „Ви знате да владајући систем различито гледа на живот него овде (у Аустралији). Атеистички је, али ми Вам нећemo сметати. Радите часно свој посао и што год можемо, ми ћemo вам помоћи.“ То је мени добро дошло јер ми је омогућило да радим како сам сматрао да треба. Руку на срце, народ у Аустралији ме прихватио као да сам рођен међу њима. Међу њима сам био топло и лепо прихваћен, не као Лаврентије, већ као Епископ Српске Православне Цркве из отаџбине. Они су у мени гледали отаџбину. Кад ја дођем, неки који нису видели родни крај дugo, почну да плачу. Било је ту доста припадника старе емиграције, који чак по четрдесет година нису долазили у отаџбину. Ја сам био прозор кроз који су је гледали. Дубоко сам благодаран што је Бог тако удешио. Ја никаквих препрека нисам имао као проповедник речи Божје, нико ме није одбио, било да је реч о представницима наше отаџбине или неким од „екстремних“ представника нашег народа. Док сам био епископ за Западну Европу, срео сам се десетак пута и са Ђуjiћем (четнички командант војвода Момчило Ђуjiћ, нап. аут.), долазио је из Америке у Глазгов, Единбург... Сви су благонаклоно гледали на рад Цркве јер се Црква није мешала ни у шта, нити је мене ико питао да ли ћу да гласам и за кога.

У Химелстиру (Немачка) сте основали епархијски центар. Прва генерација тамошњих исељеника и данас са великом љубављу прича о Вама. Кажу – Звали смо га „отац Лаврентије“, нисмо знали како му се обраћај... Поучавали сте их и приводили вери, јер то су углавном били људи који су тамо дошли из комунистичке Југославије. Ту сте почели „од нуле“. Насупрот приликама

у Аустралији, нисте имали ни заједницу народа, ни богомоље. Како сте све успели, будући да је СПЦ у матици тада била немоћна да Вам помогне?

– Захваљујући Немцима, који су били пријатељи наших људи и моји пријатељи, добили смо богомоље. Ставили су нам их на располагање да можемо да служимо у време кад они не служе. Тако смо радили док се нисмо снашли, док нисмо нешто своје створили. Свесрдно су нас помогли и због тога се Немцима никад не могу одужити. Ја сам службовао у многим земљама. Моја епархија је покривала Француску, Шведску, Енглеску... Верујте ми, нико од домаћег становништва није био толико предусретљив према Српској Цркви као Немци. Да ли су то чинили због гриже савести, свесни да су се огрешили о српски народ или не, ми смо код њих увек наилазили на отворена врата кад год бисмо замолили за неку услугу.

Управо у то време рађа се у Вама идеја да објавите књиге Светог Владике Николаја. Како сте успели да остварите тај подвиг?

– Ех, како... Та моја жеља била је стара двадесет година. Али, овде то није могло. Успео сам да скupим све што је Владика Николај написао и скрио код неколико свештеника и монаха. То је било око 60 примерака разних сепарата које је требало ставити у сабрана дела. Неки од представника наших власти су ми рекли: „Није још време, сачекајте... Можда Вам неће дозволити.“ И онда, када сам ја стално куцао на врата и досадио, почели смо да штампамо. Добио сам подршку и помоћ Немаца и других пријатеља. Говорили су: „Владико, штампајте! Колико год Ви скupите новца, ми ћemo вам дати још толико. На сваку марку коју скupите, ми дајемо по још једну. Али, нећemo дати ако Ви не скupите. Вашем народу онда то не треба и немојте да намећете. Ако народ хоће, ту смо на све начине да помогнемо.“ Заиста, од почетка свесрдно су нам помагали. Ми смо то одштампали у њиховим штампаријама. Плаћали смо поштено...

По завршетку службе у Западној Европи, године 1989. долазите у Епархију шабачко-ваљевску. На трону наслеђујете блажене успомене Епископа Јована Велимировића...

Након невероватног пастирског успеха и широког дијапазона мисионарских искустава у дијаспори, како сте доживели повратак у завичај?

– Да вам кажем, отаџбина је отаџбина! Она је магнет који увек привлачи. Што год даље да сам био, отаџбина је срцу бивала све ближе. Ја сам отишао одавде најпре у Аустралију и Нови Зеланд да будем епископ. Што сам се више удаљавао од Бео-

града, он ми је био све ближи срцу. Све се то, хвала Богу, код нас показивало у виду узвишенијих циљева, а то су вера, љубав и слога међ' нашим народом. И народ је то осетио. Са каквом су они љубављу мене чекали на аеродрому... Staјали су гладни сатима. Сунце упекло, авион касни, а они чекају владику! Дођем, а они ми ноге љубе јер први пут је нога српског епископа крочила на тле аустралијског континента. Благодарили су и у Аустралији и на Новом Зеланду мајци Цркви што их није заборавила. Они су били више осећајни и са тим дивним успоменама вратио сам се у Србију.

Вратили сте се у Србију у време кад је народ почео у већем броју да се враћа Цркви. Помислите са дужности архијереја, шта је било најважније учинити на плану духовне обнове?

– Чујте, док сам ја био одсутан, овде се радило много. Ја сам дошао само да наставим онде где су стали они који су били ту. Они су створили можда више тога него што бих ја да сам био ту. Православље у српском народу није никада имало вакум, није никада чекало. Народ овде је увек био традиционално религиозан. Човек одавде би одлазио у свет без веронауке. Није имао прилику да научи како да се моли Богу, али је видео тамо са каквим се поштовањем комшије римокатолици и протестанти односе према својој Цркви. И то је њих упутило да се према својој Цркви лепо опходе.

Године 1991. мошти Светог Владике Николаја враћене су у Епархију шабачко-ваљевску, у његову задужбину у родном селу Лелић. То је, такође, добром делом Ваша заслуга. Како сте се тада осећали?

– То је било испуњење мог једног завета. Сам Владика Николај је то тражио. У својим мемоарима је записао да тугује за отаџбином и да би му тешко било да остане да почива у туђини. Молио се Богу да се промене прилике у Србији да би могао да почива крај његове мајке Кате и других чланова породице. И ми смо се Богу молили да створи такве услове. Хвала Богу, створили су се! Један министар нас је саветовао да не радимо ништа противуставно, да се држимо религије и радимо. Тако је и било и, хвала Богу, Владика Николај нам се вратио!

Године 2006, на Ваш предлог, долази до умножавања епархија. Од Шабачко-ваљевске настају Шабачка и Ваљевска епархија. Ви оставите у Шапцу, а трон у Ваљеву преузима Преосвећени Епископ г. Милутин. Будући да се налазимо у Владичанском дому, где нас је с љубављу он дочекао, замолила бих Вас да са нама поделите шта сте му посаветовали као старији брат приликом инtronизације...

– Да се држи вере Христове и своје заклетве коју је као владику у Цркви положио, као и да увек има у интересу љубав према свом народу. Да никад не заборави да служи Богу и свом роду. Заправо, служи Богу кроз људе. Он је то, Богу хвала наставио. Плодови његовог труда су овде.

Поред вишедеценијске службе у дијаспори, Српску Цркву представљали сте на бројним међуцрквеним скуповима. Из сусрета и разговора са представницима других верских заједница, како Вам изгледа стање духа данашњих људи у доба свеопште секуларизације?

– Један велики светитељ је рекао – Душа човекова је по природи хришћанка. Она је религиозна и нико не може из душе човека ишчупати Бога. Филозоф Брана Петронијевић је, чини ми се, свештеницима рекао – Докле год буде било смрти, биће и религије, а док буде религије, биће и вас свештеника. Нама Господ са неба помаже. Немамо ми могућности да своју мисију протежирамо, него Господ иде испред нас. Он и светитељи наши нам отварају врата. Наша дужност је да служимо.

Извор: Епархија ваљевска

Међународна Комисија за англиканско-православни теолошки дијалог

Саопштење Слиема, Малта 14–21. 10. 2017.

Превод са енглеског: професор др Бранислав Лубардић

У име Триједнога Бога, са благословом и руковођењем наших Цркава, Међународна Комисија за англиканско-православни теолошки дијалог састала се у Слиеми, Малта у периоду од 14. до 21. октобра 2017. године, под заједничким председништвом најчаснијег архиепископа Ричарда Армашког (Црква Ирске) и његовог високопреосвештенства Атинагоре белгијског (Васељенска Патријаршија). Комисија изражава дубоку захвалност за свеобухватно и топло гостопримство што га је пружила Англиканска Заједница у Епархији европској. Комисија је пожелела добродошлицу новом сапредседавајућем православних, Митрополиту Атинагори, и новом представнику Антиохијске Патријаршије, као и новим представницима Англиканске Заједнице.

Као и увек, рад Комисије поткрепљивале су свакодневне молитве. Комисија је узела учешћа у недељној литургијској служби у англиканској прокатедрали Светог Павла, као и у прослави Свете Литургије у парохијском храму Светог Георгија у Валети, припадном Грчкој Православној Цркви, у склопу Митрополије Италије и Малте.

Спроводећи на претходном скупу (Арма 2016) договорено, Комисија је наставила да развија рад

на теолошком разумевању људске личности, сходно начелима своје договорене изјаве *Према образу и подобију Бога: надом искушена антропологија* (Бафalo 2015) = *According to the Image and Likeness of God: A Hope-Filled Anthropology* (Buffalo 2015, 89 pp.). Ове године Комисија је фокусирала практичке последице Договорене изјаве из Бафала: нарочито у односу на сложена и горућа питања што окружују животну средину и екологију, као и окончање људског живота.

У пленарним заседањима чланови Комисије су расправљали о четири главна саопштења која су тематизовала горепоменута питања, као и писане одговоре на та саопштења које су припремили чланови са англиканске и православне стране, респективно. Изабраним репрезентативним члановима Комисије дато је задужење да саберу различита становишта у вези са двема главним темама. Та становишта су изнесена у главним саопштењима, писаним реаговањима на њих, као и у последујућим дискусијама. Тада материјал ће потом бити прерађен у облик нацрта у склопу припрема за наредне договорене изјаве, које ће бити објављене у скоријој будућности. Комисија је завршила рад закључком

да је у вези са постављеним питањима током поменутих дискусија постигнут завидан ниво теолошке конвергенције.

Током петодневних заседања Комисије презентовани су следећи огледи (саопштења):

1. Валентин Васечко: „Екологија: православни приступ“

- Англикански одзив: Часни каноник др Џон Жибо
- Православни одзив: Митрополит зимбабвеански Серафим

2. Високочасни Умберто Маиздегу Гонклавес портоалегријански: „И беше добро”: Љубав Божија и крхкост творевине“

- Англикански одзив: Високочасни Грејем Ашер дадлијски
- Православни одзив: Професор др Милтиадис Константину

3. Најчаснији др Ричард Кларк армашки и Часни каноник др Сара Роуланд Џоунс: „Англикански одговори на смрт и умирање“

- Англикански одзив: Часни каноник Алисон Џојс
- Православни одзив: Високочасни отац Џонатан Хемингс

4. Високочасниprotoјереј професор др Георгије Дион Драгаш: „Еутаназија: православни приступ“

- Англикански одзив: Часни каноник др Филип Хобсон OGS
- Православни одзив: Митрополит китионски Хризостом

У контексту горућих проблема у вези са животном средином и еколошком кризом, што угрожавају наш заједнички Дом, Комисија је са благодарношћу одала признање вођама Англиканске и Православне Цркве за значајне доприносе у протеклим годинама, као и за растућу посвећеност наших заједница правди за животну средину и подржавању одрживости.

Комисија је одала почаст павловским спонама на Малти подузимајући ходочашћа светим мести-ма, каква су пећина Светог Павла у Рабату, повезана са животом Апостола на Острву након бродолома који је доживео током путовања за Рим (Дап. 27 и 28). Хришћани Малте дочекали су чланове Комисије са великим благоуслужношћу, сходно традиционалном помесном гостопримству (Дап. 28: 2). Посећени су и римокатоличка катедрала Светог Павла у Мдини и про-катедрала Светог Јована у Валети. Надбискуп Малте, Монсињор Чарлс Џуд Шчиклуна, љубазно и издашно је вечером угостио чланове Комисије у својој званичној резиденцији. Та посета, нажалост, осенчена је вестима о убиству новинарке Дафни Каруане Галиције. Последњег дана Комисија је посетила Лејди Марину Маркс, која је уприличила званичан пријем.

Рад Комисије ће се наставити следећег октобра, 2018. године, захваљујући гостопримству које је понудила Кипарска Црква.

*Најчаснији др Ричард Кларк архиепископ армашки
(Црква Ирске)*

Англикански сајредседавајући

*Његово Високопреосвештенство Аптинајора белгијски
(Царићградска Патријаршија)*

Православни сајредседавајући

Представници Православне Цркве:

Његово Високопреосвештенство Митрополит зимбабвеански Серафим (Александријска Патријаршија)
Високочасни отац Џонатан Хемингс (Антиохијска Патријаршија)

Протојереј др Георгије Д. Драгаш (Јерусалимска Патријаршија)

Високочасни др Валентин Васечко (Московска Патријаршија)

Професор др Богдан Лубардић (Српска Патријаршија)

Његово Високопреосвештенство Митрополит трговиштански Нифон (Румунска Патријаршија)

Високочасни protoјереј проф. др Георгије Звиададзе (Грузијска Патријаршија)

Митрополит китионски Хризостом (Кипарска Црква)

Професор др Милтиадис Константину (Грчка Црква)

Епископ филомелионски Илија (Албанска Црква)

Високочасни отац др Христос Христакис (сасекретар)

Архијакон Филаделфос Кефалис

Представници Англиканске Цркве:

Најчаснији др Филип Аспинал, архиепископ бризбејнски (Англиканска Црква Аустралије)

Високочасни Умберто Маиздегу Гонклавес портоалегријански (Епископална Англиканска Црква Бразила)

Високочасни Грејем Ашер, епископ дадлијски (Црква Енглеске)

Часни каноник Алисон Џојс (Црква Енглеске)

Часни каноник др Сара Роуланд Џонс (Црква у Велсу)

Часни каноник Филип Хобсон OGS (Англиканска Црква Канаде)

Часна Гчебиле Фумзије Џина (Англиканска Црква Јужне Африке)

Високочасни Мајкл Луис кипарски и заливски (Епископална Црква у Јерусалиму и Средњем истоку)

Високочасни каноник Хосам Наум (Епископална Црква у Јерусалиму и Средњем истоку)

Часни отац Марк Билиморија (Црква Џејлона)

Часни каноник др Џон Жибо (сасекретар)

Часни Нил Вајгерс (Канцеларија Англиканске заједнице [ACO])

Чланови Комисије који нису присуствовали скупу:
Високочасни др Роуен Вилијамс (представник Архиепископа кентерберијског)

Десета јубиларна конференција Међуправославне мреже центара за изучавање нових религијских покрета

Протојереј-ставрофор Марко Митић

Између 14. и 17. септембра ове године одржана је десета јубиларна конференција Међуправославне мреже центара за изучавање нових религијских покрета у организацији Польске Православне Цркве, која је у рангу митрополије и налази се на 13. месту у диптиху Православних Цркава.

Бригом и љубављу Митрополита варшавског и све Польске Саве и Архиепископа бјалиштчко-гдањског Јакова, овогодишња конференција одржана је у Академији Супраска.

Конференција Међуправославне мреже центара за изучавање нових религијских покрета проистекла је из ФЕКРИС-а (Европске федерације центара за истраживање и информисање о сектама) сходно потребама и специфичностима Православних Цркава.

На конференцији су учествовали званични представници једанаест помесних Православних Цркава. Делегацију Српске Цркве представљали су Митрополит загребачко-љубљански Господин Порфирије, протојереј-страврофор Марко Митић из Епархије шумадијске, професор др Јован Мирић са Филозофског факултета Универзитета у Београду и Зоран Луковић оснивач Центра за антрополошке студије и признати стручњак за секте у Србији.

Тeme конференција одређују се усаглашавањем мишљења свих учесника, који се труде да препознају и обраде најактуелнија питања и проблеме помесних

Православних Цркава. Тако су до сада предмет рада конференција били *Гуруизам у Цркви, Секуларизам и неоијатанизам, Терапијске делатности унутар православља...* Овогодишња тема се својом актуелношћу наметнула као наставак прошлогодишњег сабрања у Бугарској у Благоевграду, и представља разраду онога што је апострофирало као данашње искушење Православне Цркве, а то је *Православље и фундаментализам*.

Самом темом наметнуло се и питање фундаментализма као таквог у извornом и савременом тумачењу, а узевши у обзир место и значај који тај термин има у колоквијалној употреби, могућност постојања самог феномена у православљу.

На то, између осталог, указује и Високопреосвећени Митрополит Порфирије у свом раду „Фундаментализам у култовима на православном простору и православна духовност“. Делегација Српске Цркве се представила и још једним радом, „Преглед актуелног деловања расколничких и неканонских група у Србији“, чији су аутори протојереј-страврофор Марко Митић, главни полицијски инспектор Андреј Протић и Зоран Луковић.

После вишеодневног излагања радова свих учесника конференције и расправе која им је следила, закључак десете конференције Међуправославне мреже центара за изучавање нових религијских покрета могао би се најсажетије представити у следећем.

Учествовање човека у Божијој благодати лечи људску природу и чини да она буде у здравом стању. Учествовањем у Божијој благодати и несебичношћу, човек постаје Христов и бива спасен. Свети Максим Исповедник нас учи да је суштина свих врлина Исус Христос кроз којег нам је дата Божија мудрост, правда, освећење и избављење. Свети Иринеј Лионски такође каже да је кроз благодат, Бог у душу човека ставио врлине, знање и мудрост, све дарове које су слике Духа Светога, а које примамо вером и љубављу.

Данас, у неким малим круговима у православљу, најлошт, можемо да се сусретнемо са једним видом фанатизованог и фундаменталистичког приступа Оцима Цркве. По готово устаљеном моделу, целокупно православно предање ограничава се на одређен број теолошких принципа на основу којих се испитује и вреднује све. Овакав приступ за последицу обично има осуду појединих личности, институција, а понекад и читавих управних тела Цркве, јер не испуњавају примере и обрасце које одређују они као самопозвани чувари традиције. Говоримо о групама које имају за циљ проблеме епохалног значаја, као што је на пример преживљавање одређених историјских и културолошких достигнућа. Позивајући се на фразе као што су „потврда отаџа“, „отачко предање“ и томе слично, фундаментализам губи из вида основну чињеницу православног предања, а то је да оно не представља затворен систем вредности и правила и да се Оци нису нужно слагали по свим питањима са којима су се сусретали у животу Цркве. Човек са фанатизованим и фундаменталистичким тенденци-

јама и настројењима, позива се да користи сва средства како би сачувао православну веру од изопачења и свих зала модерног времена и цивилизације. То по правилу чини везујући се само за један, највише два аспекта сагледавања ствари из неограниченог пространства православног предања, које је способно да прихвати у своје окриље сваког човека невезано за време, место или нацију из које долази. Панична потреба оваквих људи да на узак начин тумаче отачко предање, води у опасност да богату и вишедимензионалну традицију Цркве претвори у идеологију. На тај начин традиција постаје средство или оружје за осуду свих оних који не потпадају под оквире egoистичних фарисејских фундаментализама, који себе представљају као једини критеријум истине. Са оваквим ставом и начином размишљања фундаментализам се пројављује као дијаметрално супротан традицији Једне Свете Саборне и Апостолске Православне Цркве, која омогућава широк спектар начина за живот хришћана током векова, наравно са претпоставком очувања неизмењене православне вере потврђене од стране седам Васљенских сабора.

Констатовано је да проблем секта одавно није нешто што представља фронт у односу на Цркву, нити секте можемо посматрати искључиво као организацију, групу мисионара коју смо у стању да непосредно видимо у процесу придобијања следбеника. Право искушење представља правовремено препознавање појава квазирелигије и парадуховности. Самим тим и анализа појава сектног деловања нужно се мења. Због тога на конференцијама не треба више разма-

трати појединачне случајеве, већ приступити анализи методологије алтернативних верских учења и покрета.

Поред важности саме конференције, вредност по себи представља и организовање исте од стране Польске Православне Цркве. Уз све похвале домаћину, који је више него професионално оправдао указано му поверење, за нас који долазимо из средина у којима православље представља доминантну вероисповест утисак је оставио изузетно висок ниво на коме је све било постављено. Тим пре, ако знамо да Польска Православна Црква све време сведочи у једној изузетно освешћеној римокатоличкој средини и да ни на кога, сем самог Бога, није упућена.

Имали смо прилику да посетимо Грабарку, највеће светилиште польског православља у коме се преко триста година, на јединствен начин, постављањем дрвених крстова око манастирског храма, верни молитвено заузимају за себе и ближње.

Посебну радост нама, православним Србима, причинио је значај који православни Польаци придају српском богословљу. Захваљујући реномеу који наша Црква ужива у православном свету, у Бјалистоку, највећем центру источне Польске, где од 350.000 становника 60.000 чине православни, отац Михаило Чиквин, који је дипломирао управу на нашем факултету, гради Храм Светог владике Николаја Велимировића који смо имали прилике да походимо.

Конференција је традиционално завршена Светом Архијерејском Литургијом на којој је началствовао Архиепископ критски Иринеј, уз саслуживање свештенослужитеља из свих представника помесних Цркава који су учествовали на конференцији.

Правница Лела Марковић

Хришћанска подршка породици и друштву у кризи

Прошођакон др Дамјан С. Божић

Правница Лела Марковић радно је ангажована на социјалној и породично-правној заштити угрожених грађана у Градском центру за социјални рад у Београду. Разговарали смо са њом о њеним искуствима у раду на пословима помоћи породици из надлежности Центра за социјални рад.

О томе када је први пут дошла у контакт са Центром за социјални рад, Лела каже следеће: „Већ током студирања, у оквиру предмета Породично право, а потом и Социјална политика, послови органа старатељства учинили су ми се веома хумани. Сећам се да сам у том тренутку пожелела да се једнога дана бавим пословима заштите породице. Много година касније, када се мој брак нашао у кризи, прво сам потражила помоћ Православног саветовалишта, код оца Петра Лукића. По окончаном раду у Саветовалишту, а ради наставка породичне терапије, упућени смо у Саветовалиште за брак и породицу Градског центра у Руској 4. Ту сам се као странка упознала са једном од делатности Градског центра. Из оба саветовалишта носим лепа сећања на људе који су се трудили да нам помогну, на духован и стручан начин. Потом се указала прилика те сам се после сасвим другачијег, по природи, радног односа у привреди, од 2001. радно ангажовала у једном од приградских одељења Градског центра, на заштити деце и омладине. Рад са социјалним радницима, психолозима и педагозима на заштити свих категорија корисника, омогућио ми је да 'испечем занат'. Ту сам се упознала са пословима заштите напуштене, зlostављане, хендикепиране деце, њиховог породичног смештаја, старатељске и социјалне заштите угрожених породица. Као почетнику, најтеже ми је пао сусрет са сексуално зlostављањем децом коју смо измештали из угрожене средине, водили их на лекарски преглед, на разговор са полицијским инспекторима. Током рада, оснаживали смо једни друге као и после забрињавања те деце, како би се стрес лакше превазишао и како би се наставио рад у другим предметима. Често помислим како би било корисно да се некада може јавно говорити о тежини овог посла на конкретним примерима, али обавеза чувања службене тајне нам то не дозвољава. У овом приградском одељењу, које на својој територији има преко 100 хранитељских породица, у свакодневним сусретима са хранитељицама и у оквиру додатних пројектних радионица пружана је подршка хранитељима у њиховом истрајавању и сналажењу у развојним проблемима деце која су била на смештају у њиховим породицама. Тешке и дивне приче би се могле испричати о тим хранитељима и тој деци. Неки хранитељи су поклањали део својих непокретности деци која су била смештена у њиховим породицама, а многа деца су, после пунолетства, настављала живот у истој породици. Са тим појавама, као редовним, сусретала сам се и приликом обиласка деце у хранитељским породицама у Александрову. Дефинитивно најлепша страна овог посла је усвојење. Први сусрет усвојитеља и усвојеника када се препознају, сам чин усвојења и чињеница да сам Господ то све лепо уреди јер се стално потврђује да дете које се усваја невероватно личи на једног од усвојитеља. Већ 2006. године, прешла сам у Одељење Чукарицу, друго у Београду по броју корисника, те сам се сусрела са другачијом проблематиком и већим степеном патологије у породичним проблемима.“

Говорећи о томе колика је, из угла стручних радника Центра, криза породице данас, наша саговорница је истакла: – „Жао ми је што морам да кажем да је у константном порасту. Осим бројки, на то указује комплексност проблематике у свакодневном раду. Стручни радници у Центру се суочавају често и

са тешко решивим и нерешивим проблемима, када се исцрпе сви ресурски, стручни и институционални. Породица мора да буде на првом месту свакој држави јер је она ткиво од које је саздана. Чувени професор Породичног права на Правном факултету, др Марко Младеновић, имао је обичај да нам на предавањима говори: *Кайишалне инвестиције су инвестиције, али њеово величансство дејше је наша најкаишалнија брига.* Међутим, недостаје нам специфична алтернативна подршка тамо где кабаст систем не може брзо да интервенише, поједностављење обимних процедура које су реформе донеле, радно ангажовање стручних радника наспрот забране запошљавања у области где је то недопустиво. Стручни радници у Центру су одговорни за кориснике од тренутка прве евидентије насиља, душевног оболељења, пријаве бескућника или нарушених породичних односа. Грађанство доживљава Центар за социјални рад као установу која мора да има сазнања о породичним проблемима где год да су се десили и као да је Центар нужно одговоран за разна недозвољена понашања која грађанство чини. Током медијске хајке, о одговорности Центра се питају сви осим представника Центра или његових запослених. Са тим живимо и радимо деценијама. Наравно да у свакој служби може бити пропуста у раду, али примећујемо да је наспрот одговорности других служби кривица Центра увек претпостављена. О случајевима добре праксе и многим спашеним животима и породицама се не говори. Верујући међу стручним радницима уз Божију помоћ лакше носе овај терет и у Његову помоћ се уздају свакодневно. Знајући да су на овом месту из разлога које сам Господ зна, у том послушању започињу радни дан молитвом Господу да им дâ снаге да буду од помоћи на прави начин. Како је оптерећење бројем предмета превелико, ту је и молитва Господу да чува угрожене кориснике и да не „експлодира“ у међувремену и неки предмет са гомиле, који тек треба да дође на ред. Међутим, и поред јаке вере, све су чешће духовне дилеме како се носити са превеликим притиском, умором и високом одговорношћу за живот и понашање других. Тим пре што је, у тим условима, ризик да се огрешите о неког већи. Било би занимљиво снимити документарац о неколико радних дана у Центру. Тада би се осликало како изгледа рад са жртвама насиља, посвађаним супружницима, са мајком чије дете покушава самоубиство, са родитељем који се бори са ескалацијом болести психички оболелог одраслог лица, са остарелим, непокретним лицима на терену, приликом обиласка корисника у бројним домовима широм Републике, болницама, у борби за права детета на суду, у збрињавању лица затеченог у стану препуног отпада или интервенисати ноћу с полицијом у оквиру дежурства... Истраживања спроведена пре реформи бележе висок степен изгарања (који је за три нивоа изнад иностраних испитаника) и истовремено висок степен задовољства учињеним послом. Од увођења оптерећујућих реформи, константног попрasta обима посла и дежурства ван радног времена и ноћу, а у условима забране запошљавања, приметан

је пад степена задовољства послом. Стручни ресурси Центара су филтер и стубови социјалне политике у које је годинама улагано знање и искуство, те се о њиховом очувању мора озбиљно водити рачуна, у интересу квалитетног пружања услуга. Често сам зачуђена психологијом многих стручних радника у Градском центру који, не штедећи се, у овом послу често дају себе и преко својих психофизичких могућности у страху да се, њиховом кривицом, неком кориснику не пружи благовремена услуга..."

Указујући на то каква је улога Цркве у смањењу породичних проблема, Лела Марковић наводи речи које је изговорио блаженопочивши Патријарх српски Павле: „Породица је мала Црква. Њених светиња и обичаја ко се држи, тај не може залутати у овом отуђеном, испражњеном, посувраћеном свету“. Према речима наше саговорнице, улога Цркве је значајнија јер „Црква подвојене сабира у једно“ (како је то рекао Свети Јован Златоуст). „Зато се увек обрадујем када видим кориснике Центра на Литургији, били они бивши деликвенти, старатељи својих оболелих рођака или припадници ромске националне мањине. Онда знам да су на правом месту и да знају што је потребно. Они се разликују од странака који у жару породичних проблема и сукоба, острашћени, нестрпљиви и агресивни, не помишљају на Бога. Ипак, тамо где нема љубави, Божија помоћ је потребнија“, каже она.

Лела Марковић додаје да када у Центру осете да има простора, странке упућују на црквену заједницу, исповест и литургијски живот, радујући се када од корисника чују да су се са верујућим докторима сретали у болници, у Палмотићевој, у полицији или у другом Одељењу Градског центра.

Недалеко од Одељења Чукарица, смештеном у месној заједници Жарково, налази се Црква Светог Вазнесења Господњег у оквиру које већ дуже време функционише Црквена кухиња. Угрожене кориснике, који због законског лимита не могу да остваре право на Народну кухињу при овом Одељењу, из Центра упућују на Црквену. Такође, кориснике упућују и на услуге Православног саветовалишта и Верског добротворног старатељства. Пре две године, 14. октобра, Центар је почeo да слави славу Светог Јована Милостивог, те је братство Цркве Светог Вазнесења Господњег том приликом освештало зграду и 50 просторија Одељења Чукарица. Пригодну беседу, значајну посебно за млађе стручне раднике, одржао је презвитељ Александар Јовановић истичући, између осталог, и потребу да онолико колико су предани својој породици, такви буду и на послу. У Центру се често подсећају те реченице, али и житија Светог Јована Милостивог као путоказа: „Ниједан сиромах или убођјак не одлажаше од њега празних руку и ожалошћен... Милостивост његова беше као огромна богата река која непрестано тече и напаја све жедне.“

Знајући да Христос увек борави са нама, у Центру остају истрајни да са Божијом помоћи и својим залагањем, колико је могуће, помогну корисницима у ношењу крста.

Заборављена Капела Светог Саве у официрском логору у Стразбуру

gr Радомир Миликић

Капелу Светог Саве осмислио је резервни потпоручник Станислав Сташа Беложански, који је успео да од тврђавске кантине на првом спрату, уз коришћење отпадног материјала од старих кревета, лимених конзерви и целофана из пакета Црвеног крста, а без икааквих стручних књига и нацрта, у периоду од 22. марта до 11. априла 1944, уз помоћ једне групе официра уреди и ослика потпуно функционалну капелу

У нашој јавности недовољно је позната чињеница да се у околини Стразбура налазио официрски логор, у коме је велика група заробљених официра (око 1.500 људи) војске Краљевине Југославије боравила од јануара до септембра 1944. године.

У Другом светском рату, Француска је била окупирана земља чију је територију окупатор административно изделио и распарчao по свом нахођењу. Тако је Алзас проглашен облашћу од посебне важности за немачки народ и припојен Немачкој, а житељи којима је матерњи језик француски, мањом су били протерани или евакуисани у друге делове Француске.

Сам официрски логор, који је носио назив ОФЛАГ 65, налазио се у тврђавама које су изграђене као снажан одбрамбени прстен око Стразбура током последње две деценије 19. века. Стразбур је припао Немачкој 1871. године као најзначајнији ратни плen, након победе у рату против Француске. Немци су тада анектирали и готово цео Алзас и већи део Лорене с градом Мецом. Одмах по поседању била је донета одлука да се оба града додатно утврде и постану велика гарнизонска се-

дишта, па се отпочело са извођењем фортификационских радова. Око Стразбура, на удаљености од десетак километара од града, направљен је утврђени прстен са 14 великих артиљеријских тврђава (од чега 11 на анектираној територији Француске) и пет мањих. Велике тврђаве су могле да приме посаду од 2.500 људи (око хиљаду људи било је у мирнодопском саставу стално стационирано у свакој од њих) и биле су опасане моћним шанчевима. Дебљина зидова била је од 4 до 9 метара. Тврђаве су биле изграђене на таквом узајамном растојању да су једна другој пружале ватрену подршку.

Тврђаве су се протезале на око 4,5 хектара и свака је имала преко 200 просторија за смештај војника и артиљеријских оруђа. Током Првог светског рата у неким тврђавама чувани су заробљени савезнички војници. Током Другог светског рата у две највеће тврђаве, које су под Немцима носиле имена „Кронпринц“ (у Француској преименована у Фош) и „Бизмарк“ (у Француској преименована у Клебер), налазио се логор у који је од 20. јануара 1944. био интерниран већи број заробљених официра и неколико српских генерала Краљевине Југославије током 1944. године.

Официрски логор у Стразбуру (1944)

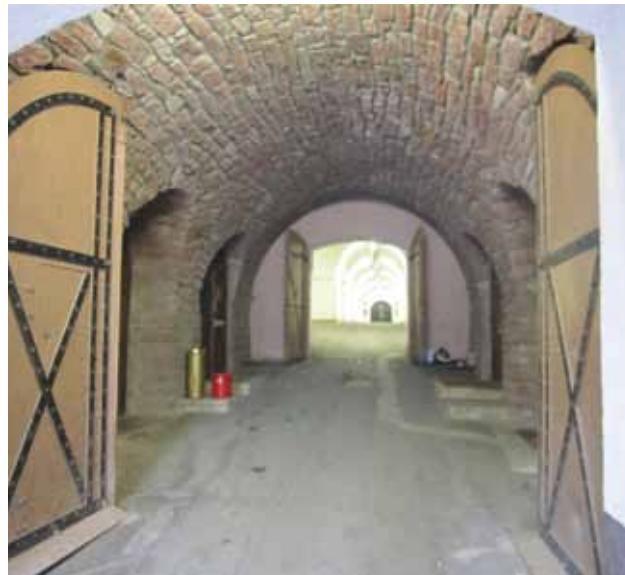
Официри су били отприлике тако груписани да су они који су били лево оријентисани били смештени у логору „Бизмарк“, док су се они који су били национално опредељени налазили у логору „Кронпринц“. Наравно, чврста подела није постојала, јер су се и у једном и у другом појављивали официри чије се мишљење разликовало од мишљења већине, а за све време трајања та два логора заробљеници су често премештани из једног у други. Командант првог логора био је генерал Љубиша Хаци Поповић (поред њега ту су се налазила још петорица генерала: Лазар Тонић, Милутин Стефановић, Јован Прибић, Вуко Лепетић и Павле Барјактаревић), а другог пуковник Бранислав Брана Пантић.

Пуковник Пантић је оставио и најдetaљнији опис тамошњег логорског живота у својој књизи *Бандитско-комунистички логор 1941–1945*, Сиднеј 1964. Поред њега, сведочења о животу у логору (у обе тврђаве) оставили су и Станислав Винавер, *Године понижења и борбе: Живот у немајким о打法изма*, Београд 1945; Otto Bihalji, *Довођења у октобру*, Београд 1947, и Staјa Staјić, *Два милиона минута до слободе*, Београд 1963. Такође, незаobilазно дело о самом лого-

ру и Капели Светог Саве написао је дипломата Милутин Симић, *Храм Светог Саве у околини Стразбура*, Београд 2000. године.

Логораши су на различите начине покушавали да победе једноличан логорски живот. У тврђави „Бизмарк“ организовано је позориште „Кипјаток“, приређивани су концерти и неговано је књижевно стваралаштво. С друге стране, у тврђави „Кронпринц“ посебно је развијана култура читања, чему је нарочито допринело отварање читаонице. Поред тога, основан је хор са оркестром, издаване су логорске новине, а радио се и на подизању и снажењу духа, установљавањем трајне православне Капеле. У обе тврђаве, међу заробљеницима постојали су свештеници које је рат затекао као војне резервисте. Тако је у „Бизмарку“ боравио свештеник Милован Станишић, а у Капели Светог Саве у „Кронпринцу“ је служио „млади, али врло енергични, вредни и побожни отац (јеромонах) Георгије (Ђонлић)“.

Капелу Светог Саве осмислио је резервни потпуковник Станислав Сташа Беложански, који је успео да од тврђавске кантине на првом спрату, уз коришћење отпадног материјала од старијих креве-

Официјски логор у Стразбуру (1944)

та, лимених конзерви и целофана из пакета Црвеног крста, а без икаквих стручних књига и нацрта, у периоду од 22. марта до 11. априла 1944, уз помоћ једне групе официра уреди и ослика потпуно функционалну капелу. Тада је осликана и читаоница у приземљу тврђаве.

Према оснивачкој повељи сачуваној на зиду Капеле, у њеном стварању, осликавању 116 квадратних метара зидних површина, изради олтара, полијелеја, камене пластике и витража, радило је 15 заробљених официра и један руски војник. То су били: Станислав Беложански, Павле Васић, Драгомир Арамбashiћ, Александар Милорадовић, Сава Грујић, Предраг Недељковић, Љубиша Савић, Јубинко Лазић, Бранислав Лацковић. Бранислав Дракулић, Драгутин Бојанић, Димитрије Павловић, Живорад Петровић, Михајло Сапунџић, Богдан Томовић и Михаил Кузовљев.

Посебно је занимљиво то што су осим Сташе Беложанског, који је већ био у велико признат позоришни сценограф, још само сликар и потоњи историчар и теоретичар уметности Павле Васић и вајар Драгомир Арамбashiћ били школовани ликовни уметници, док су све остale водили искрена вера, јака воља и зналачка упутства Беложанског.

Капела је била богато фрескописана. Поред уобичајених композиција Богородице Тројеручице са Христом и Светог Саве, осликане су и фреске Светог Ђорђа и Христа, затим портрети средњовековних владара, ликови епископа, као и грб цара Душана, али и одликовања Белог орла и Светог Саве. Капела је освештана на Велики четвртак, 13. априла 1944. Поред заробљеника, обреду су присуствовали и немачки командант логора и представник Црвеног крста.

Капела је служила својој сврси све док због приближавања савезничких снага Алзасу, логор није био исељен на територију Немачке 12. септембра 1944. Приликом повлачења, градитељи Капеле су оставили на олтару молбу написану на три језика, у којој су објаснили постојање Капеле у тврђави и апеловали да се она сачува. Како тврђава није видела непосредних ратних дејстава приликом ослобођења Стразбура 23. новембра 1944, у њој је француска војска депоновала муницију. Године 1952. догодила се велика експлозија муниције која је, осим људских жртава, проузроковала и урушавање већег дела тврђаве. Стицајем околности, Капела и читаоница су остале нетакнуте, иако су просторије до Капеле уништене и урушене.

Приликом посете Стразбуру и тврђави 1979, Сташа Беложански је констатовао да су фреске уз извесна мања оштећења одолеле и експлозији и збу времена, али су људске руке изгребале поједине сегменте фресака. Нетрагом су нестале све покретне ствари (полијелеј, свећњаци, витражи и столови). Доцније је тврђава предата на чување Универзитету у Стразбуру, који је у њој отворио Центар за проучавање примата. Пошто је простор Центра под рестриктивним режимом уласка посетилаца, то је унеколико допринело бољем очувању Капеле.

Тек крајем осамдесетих година прошлог века, пред сам распад СФРЈ, личном иницијативом тадашњег генералног конзула у Стразбуру Милутина Симића спречена је потпуна девастација Капеле, јер је властима Алзаса и Француске у целини указано на значај који Капела има за историју Србије и Југославије. Конзул Симић је обавестио и Савезни секретаријат за иностра-

Детаљ композиције фреске Светог Саве, рад Павла Васића

не послове СФРЈ о постојању прворазредног историјског споменика у Алзасу, али Београд није био заинтересован. Ипак, након неколико чланака у новинама, у јесен 1989. Републички завод за заштиту споменика Србије почиње активно да се занима за судбину тог споменика, па његови представници (Марко Омчикус) стижу у Стразбуру.

Почетком 1990. године на захтев Завода, ССИП од француских власти тражи стављање објекта под заштиту. Регионална префектура Алзаса одлучује 4. маја 1990. да се Капела и читаоница уврсте на додатну листу историјских споменика. Француско министарство културе је 1991. године обавестило Регион Алзаса да је могуће да се обезбеде средства како би се уз помоћ конзерватора из Југославије заштитио споменик културе, али су ратна збивања и распад СФРЈ онемогућили даљи рад на заштити Капеле.

Незаинтересованост (а у периоду распада СФРЈ и објективна немогућност) Републике Србије да се овај важан историјски споменик сачува, уз невелико ангажовање нашег дипломатско-конзуларног представништва у Стразбуру после 1991. да се Француска, поред тога што је формално уврстила Капелу Светог Саве на листу културних споменика, активно укључи и у реконструкцију Капеле и читаонице, довели су

до тога да практично ништа није урађено, па је објекат препуштен зубу времена.

У Стразбуру Република Србија има свој Конзулат, Сталну мисију при Савету Европе, а постоје и црквена општина СПЦ, бројна заједница Срба и лектор за српски језик на Универзитету у Стразбуру (који и иначе има веома развијене односе са Београдским универзитетом). Зато се треба својски постарати за очување једног оваквог историјског споменика од прворазредног значаја у бившем официрском логору (у којем је и неколико заробљеника убијено током 1944). Република Француска је ставила Капелу Светог Саве под формалну заштиту, али је потребно да и Република Србија заједно с Француском изнађе средства како би се објекат сачувао за генерације које долазе.

Као место страдања и патњи заробљених официра, Официрски логор у околини Стразбура заслужује да буде обележен на одговарајући начин и да се у њему редовно одржавају пригодне комеморације под покровитељством Конзулата Републике Србије и Српске Православне Цркве. Мора се утврдити где су пострадали официри сахрањени, а Капела Светог Саве треба да буде не само квалитетно презентована и плански заштићена, већ и обновљена и поново освећена.

Појавила се нова вера – шта ја имам од тога?

Протојереј-степаврофор Србољуб Милешић

Савремени, модерни човек вероватно није ни свестан колико је постао конвертит, верник једне секте која и није тако нова. Модерни систем, глобализам, за многе је постао као неко будистичко, пантеистичко свемогуће и свудаприсутно божанство у кога се слепо верује, у кога се узда, од кога се све очекује, који ће водити бригу о свему и обезбедити све, и који, наравно, тражи и захтева своје следбенике и – њихове жртве.

Модерна држава, савремени политичари, институције, постали су његови пророци и месије. Његова религија је једна врста обожавања самога себе као дела тог система, његовог „новог завета“, нове „реалности“ новога доба и новог светског поретка, његовог наводног садашњег времена и моћи.

Богослужење, ритуал у том систему јесте самога угађање, сопствена удобност и уживање у раскошном храму економског, материјалног „животног стандарда“. Све што ти прија за тебе је добро – гласи једна од основних заповести нове (в)ере. Рај и „царство небеско“, сврха свега, циљ живота и разлог за постојање је просто – сопствено уживање и задовољство самим собом.

Његово „свето писмо“ и његова „теологија“ – начин веровања, постепено се откривају одозго, допуњују, развијају и стварају на разним међународним форумима, самитима, у глобалним политичким, научним и друштвеним круговима које систем финансира и одржава. Систем њима и они њему заузврат дају легитимитет, једни друге промовишу, своја „откриће“ сами извршавају и намећу свим средствима, свим силама и свом пропагандом, као што су то одувек чинили сви фанатични верници било које секте.

Његова „хармонија“ и „симфонија“ јесте политичка коректност, која је његово правоверје и његова ортодоксија. Међу његовим политички коректним верницима има много оних који су узна предовали и од фанатика прешли у зомбије. А зомби су, уствари, потпуно предани и посвећени том новом светском божанству, њему најдражи. Јер оно од човека не тражи да мисли, већ само да се покорава, да верује и да извршава, да би без иаквe одговорности уживао у царству тог свемогућег и свудаприсутног божанства.

При свему томе, као што и стара пословица каже, много је лакше преварити човека него му објаснити да је преварен. И ово модерно, лажно и непостојеће, немоћно, ружно и одвратно, људождерско

божанство управо и рачуна на то. То је једна од његових основних „догми“.

Зашто немоћно? Зато што сва његова моћ лежи у превари глобалистичке вере и идеологије. У томе да се овај глобалистички верски систем разуме као глобална свемоћ. У томе да сам човек испуњава оно што је том материјалистичком божанству потребно и угодно. Јер оно само, без човека, није у стању да уради ништа. Не би чак ни постојало. Овај свет је створио Бог. А лажно глобалистичко божанство и веру у њега створио је човек заљубљен практично у самога себе. И тако се круг затвара: човек поверије у лаж да сам може да постане бог, или нешто као бог. Управо онако како је змија у Рају лагала наше прародитеље.

Зашто ружно и одвратно? Зато што лишава човека сваког смисла. Сам човек и његово уживање нису и не могу сами себи да буду сврха – смисао. Плодови тога су депресија, смрт духа, душе и целог човека, његовог ума, осећања, воље. Бесмисао је негација свега позитивног, доброг, лепог, здравог и корисног. По глобалистичкој верској „догматици“, оно што је некада било добро, сада је зло, и обратно. А када се нешто изврне наопачке, оно није ни добро ни лепо, ни корисно ни привлачно.

...а у почетку беше смисао

Усвојио сам ову реченицу од вољеног и блаженопочившег Епископа Данила (Крстића). Он је библијски израз „Реч“ (Реч Божја) поистовећивао са смислом. Јер суштина речи је смисао. Реч је реч само ако има смисла. Бесмислени звуци или шкрабања не називају се речима.

Смисао је супротност бесмислу, веровању у пухо уживање, забаву, задовољство које бежи од сваког смисла, које је само по себи бесмисао. Зато данас многе људе смисао оптерећује, и они га не желе, буње се, аргументују: „То мене не интересује, шта ја имам од тога?“ – рекли би.

Грех је стваран исто као што је стварна и врлина. Реалан је материјални свет исто онако као што је реалан и духовни. Али није материја, него је дух енергија и покретач свега. Кажу: „Лепо је то, али ако немам новца да напуним резервоар, не могу да стигнем на посао, немам да једем, не могу да функционишем; без новца не могу да живим.“

Не могу да живим ни без ваздуха, али не живим ради њега. Сврха, смисао је реална енергија и покретач све-

га. Одласку на посао претходи неки смисао, исто као што и пуњењу резервоара на колима претходи сврха и смисао. Самом животу, нашем постојању и свим делима претходе смисао и сврха. Уствари, и самом, толико обожаваном, новцу који је у стварности само парче шареног папира или пластике, вредност даје једино – смисао! Без тог смисла новац би био само шарени папир и, исто онако као и старе новчанице или неке друге хартије од (без)вредности, које су временом изгубиле своју „подлогу“, тј. своју сврху и смисао.

Грех је погрешан смисао, промена, извртање смисла. А истина – стварност налаже један смисао. Човек не мора да га прихвати, бар не тренутно. Наime, човек заиста може да избегава стварност, али никада неће моћи да избегне последице избегавања стварности. Зато „овако вели Господ: да је проклет човек који се узда у человека и који се ослања на људску (теснину) снагу, а од Господа одступа срце његово!“ (Јер. 17, 5). Уздање у человека укључује и уздање у самога себе уместо у Господа, у свој тесни ум уместо у Реч Божију.

Зато је Христос рекао: „Ја сам пут, истина и живот!“ (Јн. 14, 6). Истина – не у простом смислу неке лепе и паметне, корисне информације, неког зна-

ња или теорије, већ у смислу стварности у којој постојимо, у којој „живимо, крећемо се и јесмо“ (Дап. 17, 28). На најпрактичнији и најреалнији начин, свакога тренутка и свуда ми постојимо само зато што нас, како Оци кажу, једино рука Божја држи у постојању изнад амбиса нишавила. Господ се зато назива Сведржитељ, јер без Бога, Његове речи као силе, енергије постојања, благодати – љубави и смисла као разлога постојања, све би се вратило у – ништа. Он нас буквально свакога тренутка одржава и држи у животу – постојању.

Зато смрт не треба суштински мешати са непостојањем. Јер, чињеница је да и када нешто умре, оно и даље постоји. Само у другом облику и у другој средини, али у истој стварности. Разлика је само у смислу или бесмислу, у Богу или без Бога, у греху или у љубави, праведности и у свим врлинама које чине тај Божји стварни смисао.

Лаж нове вере је у одбацивању тог смисла, истине и стварности, у одбацивању врлина као нечег што је „застарело“, за рачун најкратковидијег могућег „шта ја имам од тога“!

Човек, вальда, не мора да буде пророк да би разумео куда и где то води. ■

Листајући Православље

23. новембар 1967.

„Черч Таймс“ од 29. IX 1967. доноси чланак под насловом: „ПАПА КАО ЕПИСКОП-ПОГЛАВАР БУДУЋЕ УЈЕДИЊЕНЕ ЦРКВЕ?“

Пошто је тај чланак изазвао живе коментаре и критике у круговима западњака, доносимо из њега главне мисли, са нашим насловом:

КАКВА ЋЕ БИТИ УЈЕДИЊЕНА ЦРКВА?

Живимо у периоду када се на свим странама и са свих страна проповеда еванђелска љубав. Та еванђелска љубав треба да буде зрно из кога се очекује нишање јединства свих хришћана у јединственој Цркви Христовој. Али, иако је љубав заиста главни елеменат и основ и цемент јединства, људи се ипак питају и за конкретне облике те уједињене Цркве. На таква питања одговарао је и Архиепископ Кентеберијски др. Рамзеј, на конференцији за штампу у Ситлу, где је прекинуо своје тронедељно путовање по Сједињеним државама да би се обратио Главном одбору Епископалне цркве.

Др. Рамзеј је изнео следеће тезе о уједињеној Цркви:

1) Јединство Цркве не може се успоставити кроз неколико дана, недеља, чак ни година. Циљ Хришћанске Цркве је „далек и тежак да се представи“, рекао је Архиепископ.

2) У тој Цркви морала би престати ривалства између разних група, али би остале различите форме, на пример у богослужењу, као и „велика независност“ поједињих група, без велике централне контроле. А постојало би „слагање у битним учењима, свештенству и св. тајнама.“

3) По мишљењу др. Рамзеја хришћански свет не би могао прихватити папу као непогрешивог учитеља вере и морала. Али би га могао прихватити као „главног епископа међу епископима света“.

Овакав став Кентеберијског Архиепископа о јединству Цркве наишао је на врло оштре критике од стране представника Слободне цркве који се боје да би уједињеној цркви римокатолици „доминирали у целој тој ствари“.

Са своје стране напомињемо да је четврти Васељенски сабор у Халкидону 451. г. признао првенство части Римском епископу, као што му је то Црква и на Истоку и на Западу од давних времена признавала, и да нема разлога да се тај став мења. Тај став Православна црква је увек заступала. Да ли ће га прихватити и Римокатоличка и остали хришћани, то је питање будућности. — gr Лазар Милин

Православље – новине Српске патријаршије, година I, број 16, Београд, 23. новембар 1967. године, страна 3. ■

Други међународни теолошки сусрети студената – Београд 2017.

5–8. октобар, Православни богословски факултет Универзитета у Београду

Текст приредио: Д. Митровић

Симпозион је свечано отворен појањем молитава „Оче наш“ и „Царе небески“ у изведби Хора студената Православног богословског факултета. Присутним се обратио у име Српске Православне Цркве и Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја, секретар Светог Архијерејског Синодаprotoјереј-ставрофор др Саво Јовић

Након успешно оствареног и прихваћеног пројекта „Међународни теолошки сусрети студената – Београд 2016“, појавила се потреба да се поново организује симпозион са још већим бројем учесника из више земаља, како би говорили о темама које би их повезале на теолошком, етичком и социолошком нивоу. По благослову декана факултета protoјереј-ставрофора др Предрага Пузовића, а уз помоћ професора, проtekлих годину дана група студената Православног богословског факултета радила је на остварењу другог по сусрету студената „Међународни теолошки сусрети студената – Београд 2017“. На иницијативу и залагање студената, уз подршку наставног колегијума, у просторијама факултета одржан је међурелигијски симпозион студената теологије од 5. до 8. октобра 2017. године, под кровном темом „Вера и савремени свет“.

Симпозион је свечано отворен појањем молитава „Оче наш“ и „Царе небески“ у изведби Хора студената Православног богословског факултета. Присутним се обратио у име Српске Православне Цркве и Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја, секретар Светог Архијерејског Синодаprotoјереј-ставрофор др Саво Јовић, и пожелео учесницима успех у раду, разумевање и свест да смо послани у овај свет да својим животом сведочимо истину, јер живот без речи више користи него речи без живота. Потом се обратио директор представништва Фондације Конрад Аденауер у Београду, која је највише финансијски помогла реализацију скупа, г. Норберт Бекман-Диркес. Затим су говорили Његова Узоритост надбискуп београдски г. Станислав Хочевар, Реис-ул-улема ефендија Сеад Насуфовић и декан Православног богословског факултетаprotoјереј-ставрофор др Предраг Пузовић. Својим присуством, овај свечани догађај увеличали су Његово Преосвештенство Епископ бач-

ки г. др Иринеј, Његово Преосвештенство Епископ крушевачки г. др Давид и први секретар апостолске нунцијатуре монсињор Филипо Колнаго. Отварању су присуствовали и г. Гаврило Грбан, представник Канцеларије за односе са Црквама и верским заједницама Министарства правде Републике Србије, као и представници амбасада земаља факултета учесника, опуномоћени министар у Амбасади Републике Хрватске у Србији г. Иван Саболић и секретар Амбасаде Румуније у Београду г. Јонут-Александру Патру. Напослетку се присутним, у име организационог тима, обратио студент продекан Православног богословског факултета г. Стефан Зельковић (такође организатор и првог симпозијона 2016), који је истакао да је циљ сусрета студената теологије из региона унапређење академске сарадње кроз трагање за заједничким одговорима на изазове савременог доба, кроз продубљивање међурелигијског дијалога у сврху изградње боље будућности. Према речима апостола Јована да је немогуће волети Бога кога не видимо, ако не волимо ближњег свога кога видимо.

Овогодишњи „Међународни теолошки сусрети студената – Београд 2017“, окупio је четрдесет студента факултета православне, католичке, протестантске и исламске теологије из седам земаља – Србије, Хрватске, Босне и Херцеговине, Аустрије, Румуније, Албаније и Грчке.

Први радни дан симпозијона започет је интерактивном радионицом. Већ на самом почетку покренута су важна питања, те су дискусије и након уобичајених распореда предавања биле врло живе. У првој сесији су дискутовали представници Католичког богословског факултета из Ђакова и Православне Академије из Драча на тему „Човек постмодерне и његов идентитет – разумевање биоетичког питања абортуса“. Другу сесију истог дана чинила је тема „Ауторитет светих списка данас“, на коју су

излагали студенти Факултета протестантске теологије „Матија Влачић Илирик“ у Загребу и Православног богословског факултета Универзитета у Солуну. Трећу сесију заузела је презентација Православног богословског факултета из Букурешта и представника Фрањевачке теологије из Сарајева, темом „Секуларизам и савремено друштво“. Четврта сесија се одиграла излагањима Католичког богословног факултета из Сплита и Факултета исламских наука из Сарајева на тему „Жена у религијској заједници“. На пету и последњу сесију првог дана „Религија и нација данас“, излагали су Православни богословски факултет из Фоче и Факултет исламских наука из Београда.

Други радни дан симпозиона започео је излагањима на тему „Homo patiens – религијски смисао патње“ Православног богословског факултета из Клужа (Румунија) и Факултета философије и религије Дружбе Исусове из Загреба. Уследила је последња сесија симпозиона излагањем домаћина сусрета Православног богословског факултета у Београду, на тему „Теолошка необразованост као изазов савременог друштва“. Потом је на тему „Изазови и могућности суживота на светим местима у Светој Земљи“ говорио специјални гост Православног богословског факултета у Београду на теолошким сусретима, мр. Даниел Коски, са Тантур Екуменског Института у Јерусалиму, Универзитета Нотр Даму (САД).

Интензивном раду симпозиона и општој атмосфери, доприносиле су озбиљне дебате у циљу заједничког трагања за одговорима на савремене изазове вере. Продубљивање дискусија и дијалошких ставова настављено је посетом верским и културним здањима у Београду. У оквиру поподневне екскурзије остварена је посета Српској академији наука и уметности, Спомен-храму Светог Саве на Врачару, Храму Христа Краља и Бајракли цамији. Срдачан пријем домаћина учинио је да овај сусрет добије на нарочитом значају, јер су овакве посете показатељ одговорности верских заједница у међу-

собном дијалогу. Последњи дан симпозиона завршен је свечаном вечером током које су учесници, уз пригодан културно-уметнички програм и пријатну атмосферу, размењивали мишљења и утиске.

Служењем Свете Литургије у факултетској капели Светог Јована Богослова, у недељу, 8. октобра, крунисан је цео догађај и пружена могућност да се учесници других Цркава и верских заједница боље упознају са аутентичним православним предањем. У завршном чину, на затварању симпозиона, у име домаћина обратио се координатор пројекта из Фондације Конрад Аденауер гђа Данијела Естерман-Павлица, и, у име организатора, студент продекан Православног богословског факултета г. Стефан Зељковић.

Општи утисак учесника јесте да је сусрет одисао миром и толеранцијом. Ови млади теолози показали су да је исправно схваћена вера, у суштини, управо љубав и миротворство, способност оплемењивања сопственог живота духом разумевања и поштовања, како бисмо себе учинили бољима и за све оне који не припадају нашој верској заједници. Показавши да подозривост према другом, другачијем и различитом најчешће проистиче из неупућености и незнაња, непознавања сопствених извора вере, учесници овог скупа су сведочили да разговор о различитим проблемима и савременим изазовима вере може да допринесе, уз искрен осмех, отвореност, дела и речи, уклањању препрека за међусобни дијалог. У нади да је остварењем овог симпозиона учињен корак напред у међурелигијском дијалогу на путу ка бољој будућности, студенти су се поздравили до скорог виђења, охрабрени што су видели да речи Псалмопојца: „Како је лепо и красно кад сва браћа живе заједно!“ (Пс. 133, 1), могу бити остварене. Реализација пројекта посебну захвалност дугује Православном богословском факултету, Фондацији Конрад Аденауер, Митрополији загребачко-љубљанској, епархијама: бачкој, браничевској и крушевачкој.

Фото: С. Гавровски

Тајна сећања као мера тајне постојања

Петар В. Шеровић

Субјективни осећај о сопственом постојању и постојању света (космоса) остварив је у животу једне освешћене јединке, тј. личности, искључиво у њеној заједници са другим, одн. преко њеног односа са *другом* личношћу/Личношћу и сећањем, памћењем, одн. споменом на догађај те заједнице

Тајна постојања једне личности подразумева тајну сећања, тајну успомене, тајну спомена на некога или нешто. Без сећања (памћења), без успомене, без спомена нема самосвести личности о сопственом постојању у времену, нема прошлости, нема садашњости, нема будућности. Без сећања, без успомене, без спомена у Љубави (Господу) нема ни самосвести личности о постојању у вечности – нема вечног живота.

Свето Писмо казује да је човек створен по благодати Божијој и то „по обличју Божијему“ (Пост. 1, 27), тј. да је настао онда када „створи Господ Бог човека од праха земаљског, и дуну му у нос дух животни“ (Пост. 2, 7). Из тога произлази да је створење, које се по својој структури („праха земаљског“) мало по чему разликовало од остала твари, постало препознатљиво као човек тек од оног момента када „поста... душа жива“ (Пост. 2, 7), када је успостављањем свесне заједнице са Богом остварило однос ја–Ти и тиме постало јединствена и непоновљива личност. Створивши, дакле, човека Бог га је призвао да кроз динамику обожења (Θέωσις), одн. подвиг љубави који се остварује искључиво применом сопствене слободне воље, постане причасник превечне динамике љубави између три Личности – Бога Оца, Бога Сина и Бога Духа Светога. Човек је позван да сталним споменом оприсутњује заједницу љубави са Богом и да свештено, у синергији са благодаћу Божијом, непрекидно узноси себе и целу творевину Божију у Царство небеско.

У Цркви као икони Царства небеског у времену, тј. заједници човека и Бога у власном Телу Другог Лица Свете Тројице, Господа нашег Исуса Христа, остварује се литургијски однос између небројених личности и трију Личности, одн. Богочовечанска заједница у времену и вечности. Незаобилазни чинилац евхаристијског сабрања јесте тајна сећања, успомене, или спомена. *Сећајући се дакле ове сјасноносне заповести и свећа што се нас ради збило: крсташа, троба, тридневној власрења, узласка на небо, седења с десне стране и другој и славној доласка...*

Ове речи, речи анамнезе (ἀνάμνησις) у Литургији Светог Јована Златоустог, претходе узношењу дарова (хлеба и вина) и возгласу: *Твоје ог твојих Теби приносећи збој свећа и за све*, што указује на то да је литургијско сећање („Ово чините за мој спомен“, Лк. 22, 19 и 1. Кор. 11, 24) први и незаобилазни елемент литургијског благодарења, одн. канона евхаристије. Иако анамнеза постаје освећујућа тек кроз епиклезу (ἐπίκλησις), тј. призив Светога Духа ради претварања евхаристијских дарова, хлеба и вина, у само Тело и саму Кrv Господа и Бога и Спаса нашега Христа, може се свакако рећи да цела Литургија има анамнетички карактер.

Субјективни осећај о сопственом постојању и постојању света (космоса) остварив је у животу једне освешћене јединке, тј. личности, искључиво у њеној заједници са другим, одн. преко њеног односа са *другом* личношћу/Личношћу и сећањем, памћењем, одн. споменом на догађај те заједнице чиме се и остварује њено оприсутњење. Престанак сећања значи раскид односа, раскид заједнице, тј. крај њеног оприсутњења. Када дође до космичке трагедије у виду биолошке смрти једне личности или потпуној губитка памћења услед неког тежег неуролошког поремећаја, онда престаје и самосвест о личном постојању па тако и о постојању света уопште. Ако је сваки човек као јединствена и непоновљива личност подложен болести и ако је смртан, а зна-мо да јесте, онда је једини гарант његовог даљег постојања у времену и вечности сећање, успомена, спомен на њега у другим личностима, а пре свега и изнад свега у Господу – *Сјети ме се, Господе, када дођеш у Царству своме* (Лк. 23, 42). Љубавни спомен на нашу личност у власном Господу (*вјеџнаја памјат*) јесте наша једина нада, па стога и утеша, да ће свако понаособ, као јединствена и непоновљива личност, ипак закорачити у живот вечни и, изливом преобилне милости Божије, ући у тајну непрекидног близавања са осталим причасницима Царства небеског – у заједнички љубавни ход „из славе у славу“ ка Троједином Богу.

Зрењанински Црквени хор „Преподобни Рафаило Банатски“ победио у натпевавању хорова у Неготину на 52. Мокрањчевим данима

Певацко друштво „Преподобни Рафаило Банатски“

Чланови зрењанинског хора прославили су своју победу певајући на Светој Литургији у Саборном храму Свете Тројице у Неготину

YНеготину су од 22. до 29. септембра ове године одржани 52. „Мокрањчеви дани“. Улице, тргови и дворане Неготина 52. пут оживеле су уз звук Мокрањчеве музике, бројних учесника фестивала који славе његово име и заоставштину.

Церемонија у дворишту Мокрањчеве родне куће одржана је у складу с вишедеценијском традицијом, извођењем химне Неготина, Мокрањчеве 6. руковети коју је отпевало око 250 извођача, учесника фестивала, под диригентском палицом Тамаре Адамов Петијевић.

У Дому културе у натпевавању учествовали су Камерни мешовити хор „Лола“ из Сарајева (БиХ) под вођством диригента Јосипа Катавића, Градски мешовити хор „Абрашевић“ из Ваљева уз диригента Драгана Васиљевића, Певацко друштво „Преподобни Рафаило Банатски“ из Зрењанина са диригентом Сенком Милисављевић, Мешовити хор Министарства одбране и војске Србије из Београда којим диригује Катарина Божић и Вокални ансамбл „Фортисимо“ из Бургаса у Бугарској уз диригента Милену Добреву.

Стручни жири у саставу – музиколог проф. др Соња Маринковић, диригент др Милоје Николић и диригент мр Тамара Адамов Петијевић, имао је не толико лак задатак јер је квалитет хорова био изузетно добар и уједначен, те да су нијансе одлучиле о победнику – ис-

такао је председник жирија др Милоје Николић. Водећи се правилником о бодовању, које је дефинисано на већини међународних фестивала, у другој категорији награда која је од 80 до 90 бодова, нашли су се: Мешовити хор Министарства одбране и војске Србије који је освојио 81,33 бода, затим Вокални ансамбл „Фортисимо“ из Бугарске са 82 бода, на трећем месту био је Градски мешовити хор „Абрашевић“ из Ваљева са 86 бодова, док је 88 бодова освојио Камерни мешовити хор „Лола“ из Сарајева. Прву награду (од 90–100 бодова) освојило је Певацко друштво „Преподобни Рафаило Банатски“ из Зрењанина са освојених 96 бодова. Распевани Зрењаници, осим престижне награде, стапају Стевана Мокрањца, имају и част да на наредним Мокрањчевим данима приреде целовечерњи концерт. „Била нам је велика част када смо позвани да учествујемо у натпевавању, а победа је посебно признање за све нас. Ми смо црквени хор и Мокрањца често изводимо. За наредну годину припремићемо још неколико његових песама“, поручила је Сенка Милисављевић.

Чланови зрењанинског хора прославили су своју победу певајући у недељу на Светој Литургији у Саборном храму Свете Тројице у Неготину, благодарећи и величајући име Господње и Његовог угодника Рафаила Банатског исцелитеља... ➔

Певачко друштво „Преподобни Рафаило Банатски“ основано је марта 1991. године у Зрењанину. Основно опредељење овог певачког друштва било је појање на богослужењима и неговање православно-духовног музичког стваралаштва, и ширење верског и музичког образовања. Поред тога што је хор певао на богослужењима широм наше земље, а и у иностранству, остварио је и значајне концертне наступе у: Београду, Новом Саду, Вршцу, Крагујевцу, Нишу, Цетињу, Ваљеву, Краљеву, Котору, Будви, Темишвару (Румунија), Кракову и Хајновци (Пољска), Софији и Габрову (Бугарска), Барселони (Шпанија), Будимпешти и Сент Андреји (Мађарска), Превези (Грчка). На међународним такмичењима хорова освојио је другу награду и сребрну медаљу у Превези (Грчка, 2003. године), друго место на фестивалу православне музике у Хајновки (Пољска, 2011. године), прву награду и златну медаљу у Бијељини (2012. године), сребрну медаљу у Охриду (Македонија, 2013. године), током 2015. и 2016. године неколико наступа са Зрењанинском филхармонијом, а марта 2017. године прву награду на фестивалу „Корнелије“ у Сремским Карловцима. Хор је и добитник „Награде града Зрењанина“ за 2001. годину. Велика је реткост, можда чак и јединствено у Србији, што Певачко друштво има неколико ансамбала у оквиру друштва (дечји, женски, мушки, мешовити и свирачки састав). Будући да је хор, од самог почетка свога рада био отворен за сарадњу са другим друштвима, организацијама и установама које подстичу верско образовање, културно-уметничко и научно стваралаштво, окупљао је око себе велики број људи различитих професија и интересовања. То је наметнуло идеју о оснивању својеврсног Духовно-мисионарског центра, у ком би сви ти људи могли слободно да заједничаре и садејствују са члановима хора. Овај истоимени Духовни центар основан је у лето 1997. године и ове године прославља 20 година постојања.

Диригент хора мр Сенка Милисављевић дипломирао је 2004. године, а 2008. магистрирала на Музичкој академији у Новом Саду. Мешовитим хором Певачког друштва диригише од 2013. године. Од 2005. је водила Дечји хор Друштва, а од 2011. и Женски хор друштва. Од 2015. води и Градски дечји хор Културног центра Зрењанина који је 2016. освојио специјалну награду за најбоље изведену духовну композицију на „Федехо“ фестивалу у Београду. Ове године је на истом фестивалу проглашена за најбољег диригента. Данас ради као професор у музичкој школи „Јосиф Маринковић“ у Зрењанину.

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа шумадијског г. Јована, у понедељак, 30. октобра, у Богословији „Свети Јован Златоуст“ одржан је стручни скуп на тему „Партиципација верских медија у остваривању јавног интереса у информисању“. Скуп је организовао Радио „Златоуст“ Епархије шумадијске, а на њему се окупило 17 медија из 10 градова у Србији.

На скупу се говорило о томе шта је опште добро и како правити такав медијски програм који ће оснаживати опште добро, са посебним освртом на очување културног идентитета, унапређење правне и социјалне државе, информисање особа са инвалидитетом и других мањинских група, као и слободни развој личности деце и омладине. Замишљен је као сусрет уредника из православних, римокатоличких и исламских медија, и то штампаних, електронских и информатичких.

На почетку скупа присутне је поздравиоprotoјереј Милић Марковић, главни уредник Радија „Златоуст“, подсетивши на речи Владике шумадијског г. Јована на дан када је на Петровдан 2009. године овај медиј основан: да црквени радио „треба да буде звонко које позива на молитву“. Свих ових година Радио „Златоуст“ управо то и чини, са циљем да верни народ позове на молитву, односно, да народ има лични однос са Богом, и да пројави своју веру у Цркви и у своме животу. Они који су са Богом, пре свега, требају да сведоче истину, истакао је отац Милић Марковић, додавши да за све верске медије, поред тога што позивају на молитву и заједницу са Богом, као и за све оне који су у верским медијима, остваривање јавних интереса треба да буде један од примарних циљева.

Он је подсетио на Устав Републике Србије и Европску конвенцију о људским правима у којима стоји „да сваки човек има право на благовремено, правовремено и потпуно објективно информисање“.

Стручни скуп финансијски је помогао Министарство културе и информисања Републике Србије, па је испред Министарства учеснике скупа поздравила и Драгица Благојевић, самостални саветник Министарства културе и информисања Републике Србије.

На почетку прве сесије др Татјана Вулић, ванредни професор на Департману за комуникологију и новинарство Философског факултета у Нишу, с обзиром на то да је Радио „Златоуст“ основан на Петровдан, подсетила је на историјску чињеницу да су се баш на Петровдан у Крагујевцу чули први захтеви за слободу говора у Србији, од чланова Народне скупштине 1848. године, које је окупљао тада млади писар Јеврем Грујић. Она је говорила и о (пра)почецима појма јавности и јавног интереса уопште, од античких агора, римског Сената и теорије Јиргена Хабермаса, који јасно дефинише јавне наспрам парцијалних, приватних и личних интереса, па самим тим и програме и медије који заступају у својој уредничкој концепцији јавни интерес, наспрам пукних забавних и комерцијалних садржаја, подсетивши да су и по закону о јавном интересу у информисању медији у обавези да информишу, образују и поуче. „До почетка 90-их година прошлог века, медијски простор за све верске медије био је потпуно затворен. Данас пак ‘презентовање верских учења’ не можемо да замислимо без верских медија“, истакла је она, додавши да је СПЦ разноврсношћу својих медија, разумела изазове новог доба и да посредством електронских и дигиталних медија ствара позитиван утисак и шири духовност новим генерацијама.

О овој теми са православно-теолошког гледишта говорио је protoјереј-ставрофор др Зоран Крстић, професор Социологије хришћанства на Православном богословском факултету у Београду и ректор крагујевачке Богословије „Свети Јован Златоуст“.

Стручни скуп у организацији Радија „Златоуст“ Залагање за заједничко добро

Зоран Мишић, новинар Радија „Златоуст“

Начелно питање је како верски медији могу да партиципирају питања од општег јавног интереса, с обзиром на то да су они специфични медији, другим речима да је уређивачка концепција оваквих медија усмерена на верујуће људе и решавање питања Цркве или одређене друге верујуће заједнице?

Према његовом мишљењу, начелно питање је како уопште верски медији могу да партиципирају питања од општег јавног интереса, с обзиром на то да су они специфични медији, другим речима да је уређивачка концепција оваквих медија усмерена искључиво на верујуће људе и решавање искључиво питања Цркве или одређене друге верујуће заједнице? „Или, можемо у одређеним, бројним, ставовима хришћанства да пронађемо основу за један много шири приступ. Задатак верских медија је да омогући различитим друштвеним групама да информишу јавност у вези са стварима од јавног интереса. То подразумева отвореност верских медија за шире друштвене теме. Постоји дилема: чиме треба да се баве верски медији? У области информисања верски медији би требало да буду отворени за све друштвене теме. То зато, јер је хришћанство у основи социјално-делатна религија... То је наш културолошки задатак. Ако је хришћанство обликовало европску културу и чак је ‘породило’, то данас не може да стане, и не би ни требало, а решавање животних проблема јесте најважнији део сваке културе. Јер култура је бесмислена ако не решава суштинска питања човека и његове свакодневице, а у свему томе религија има изузетан значај. Свако појединачно питање има своју духовну димензију“, сматра др Крстић, чији је закључак да је циљ и мисија верских медија – залагање за заједничко (опште) добро.

По мишљењу Гордане Јоцић, одговорне уреднице Радија „Златоуст“ и иницијаторке скupa, радио на коме ради је и медиј заједнице. „Иако је наш оснивач СПЦ, односно Епархија шумадијска, ми нисмо искључиво верски медији. Наша визија је да морамо да служимо грађанима ове локалне средине у којој живимо и радимо, и да благовремено одговоримо на потребе те заједнице. Грешимо када програм конципирамо на основу онога што ми желимо да представимо публици, а не на основу онога што њу заиста интересује“, изјавила је она додавши да су њени највећи изазови и дилеме, као уредника верског медија, мере колико у програму требају да буду заступљене верске, а колико остале друштвене теме, односно проналажење праве мере информисања о вери и информисања о заједници. По њој, скуп је и замишљен као размена искуства свих позваних медија.

У другом делу скупа своја искуства са присутнима поделили су гости и представници римокатоличких и

исламских медија: монсињор др Андрија Анишић, главни и одговорни уредник Радио „Марије“ из Суботице, Муадиб Шахиновић, координатор медија и медијских активности Исламске заједнице Србије и Салахудин Фетић, главни и одговорни уредник „Гласа Ислама“ Исламске заједнице у Србији. И њихов општи закључак био је да су баш верски медији најпозванији да, осим вере, говоре о свим сегментима људског живота.

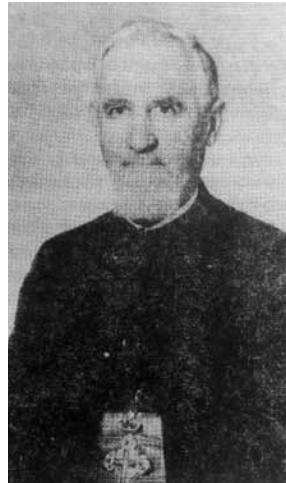
Званичан део скупа чија је тема била „Партиципација верских медија у остваривању јавног интереса у информисању“, завршио је својим излагањем Срећко Петровић, оперативни уредник листа *Православље*, часописа *Православни мисионар* и версконаучног часописа *Теолошки појледи*, поменувши дугу традицију домаће црквене штампе, нагласивши да су штампани медији које је основао Свети Архијерејски Синод СПЦ дали значајан допринос писању о бројним друштвеним проблемима не само у нашој земљи, већ и у свету.

После званичног дела скупа уследила је веома жива и богата дискусија чији је општи закључак био да верски медији морају да реагују и прате сва друштвена збивања, да баш на том пољу и плану буду смели, јер „Црква никада није крила истину“, али и да, за разлику од осталих медија, морају да увек инсистирају на високој професионалности, тачности, истини, објективности и високоморалним и етичким циљевима.

По мишљењу др Зорана Крстића, скуп у Крагујевцу подстакао је неколико различитих тема од којих би свака, по њему, заслуживала посебан стручни састанак. ■

50 година излажења новина Српске Патријаршије
Уредници *Православља*

Протојереј-ставрофор др Душан Кашић

(1. мај 1914. – 27. април 1990)

Православље као сведочанство дијалога времена

Славица Лазић

Године током којих је уређивао новине тражиле су храбре посленике писане речи.

Било је то време обремењено огромним друштвеним антагонизмима, у коме су се државни моћници и медији обрачунавали несмањеном жестином са Српском Црквом и верним народом. Редакција новина стајала је без зазора иза сваке историјске неправде, сведочећи истину и ширећи мисију Свете Цркве.

Протојереј-ставрофор др Душан Кашић је самопрегорним радом и интердисциплинарним истраживачким приступом оставио дубок траг у историјској науци, тако да се са сигурношћу може рећи да је један од најзначајнијих историчара Српске Цркве.

Рођен је у месту Грђевац, у Славонији, у побожној породици, где је завршио основну школу. Гимназију је похађао у Бјеловару, а шесторазредну Богословију у Сарајеву завршио је са одличним успехом. Диплому Богословског факултета у Београду стиче 1941. године. Рукоположен је за свештеника 1937. године и постављен за привременог пароха у Горњим Средицама, у Загребачкој епархији. Ратна разарања и прогон из родног места доживео је тешко, и током тих драматичних година био је интерниран и постављен за помоћног пароха у Кораћици, недалеко од Космаја. Током службовања у овом месту, др Кашић је сакупљао локална предања, родослове породица космајског краја и историјску грађу. Тако је настало његов *Летопис кораћичке Јарохије*. По

окончању рата враћа се у Хрватску. Као млад свештеник служио је у Бјеловару. Упоредо са свештеничком службом бавио се истраживањем и прикупљањем грађе о историји Српске Цркве на простору Славоније. Од 1949. године постављен је за в. д. архијерејског намесника, али га те велике обавезе не спречавају да настави са научним радом. Уписује групу за историју на Филозофском факултету у Загребу исте године. Драгоценна сазнања која је стекао биће важна за његов даљи научно-истраживачки рад. Под менторством Радослава Грујића и Љубомира Дурковића-Јакшића, на Богословском факултету у Београду 1954. године је одбранио докторску тезу „Лепавинско-северинска епархија“. Тада почиње његов самопрегоран рад на духовном, научном, просветном и културном пољу у Српској Цркви који ће му обезбедити место међу најеминентнијим представницима православних теолога и пастира.

Одлуком Светог Архијерејског Синода постаје професор београдске Богословије „Свети Сава“ 1959. године, да би већ наредне постао ректор, све

до пензионисања 1977. године. Предмет Историја Српске Цркве предаваће дуги низ година на Богословском факултету. Последњу генерацију студената који су слушали његова предавања испратио је 1988. године. За ученике и студенте писао је уџбенике о историји СПЦ. Истовремено уређује бројна гласила Цркве. Највећи изазов за професора Кашића било је време проведено на месту главног и одговорног уредника *Православља* (од 1984. до 1987. године), као и уређивање ревије *СПЦ – њена прошлост и садашњост*, која је повремено излазила на српском и енглеском језику. У редакционим одборима свих јубиларних споменица које је издала СПЦ од 1960. до 1990. године, налазило се име угледног научника и теолога проф. Кашића. Српску Цркву представљао је на бројним међународним заседањима и конференцијама. Парохијску службу обављао је у цркви Ружици, у Београду, као старешина и духовник храма од 1979. до 1989. године. Препознајући немерљив допринос који је дао науци, Свети Архијерејски Синод одликовао је 1988. године др Кашића Орденом Светог Саве I степена. Највећи значај историографији дао је проучавајући историју СПЦ у Хрватској. Од дела која је написао на ту тему, издвајају се *Срби и православље у Славонији и сјеверној Хрватској* (1967), *Српски манастири у Хрватској и Славонији* (1971), *Оштар Марчанској унији – лејавинско-северинска епархија* (1986) и капитално дело *Српска насеља и цркве у сјеверној Хрватској и Славонији* (1988). Вредна пажње су и биографске студије српских црквених велико-достојника. Објављени су му биографски прилози о Светом Сави, Николи Поповићу, српском Митрополиту Петру Јовановићу, противници Матији Ненадовићи и осталим знаменитим личностима. Оно што га посебно препоручује у научним круговима су објављене монографије о српским црквама и манастирима: *Манастир Раковица* (1970), *Манастир Гомирје 1600–1975* (1979), *Манастир Светој Николе – Озрен* (1982), и *Света Петка и њена кайела на Калемегдану* (1987).

Казне, забране, притисци

Први број *Православља* који је потписао као главни и одговорни уредник изашао је 1. маја 1984. године. Др Душан Кашић се углавном бавио уређивањем новина, а писао је претежно репортаже о посетама Патријарха поглаварима Цркава, које данас представљају сведочанство о међуцрквеним односима и дијалогу тог времена. Из пера главног уредника читамо текст „*Видовдан – понос наше Цркве*“, у коме констатује „Српска црква нема амбиције да буде политички фактор. Она је то била само онда кад ју је на то приморала тешка народна судбина, а стимулисала неограничена љубав према својој пати – свом народу“.

Осврте на актуелне теме писао је Драган Терзић, свештеник. У тексту „*Црква и социјализам*“ преноси

нам изјаву првог човека партије Драгослава Марковића, који је на београдској ТВ рекао да „члан Савеза комуниста не може бити искључен из партије ако иде у цркву“, а у чланку је било речи и о сумњичењима верника да нису определjeni за социјализам и самоуправљање. Исти аутор пише текст „*Однос према црквеној уметности*“, у коме открива да је изложбу „Средњовековно благо из српских ризница“ француска штампа оценила као прворазредни културни до-гађај. Издавамо и текст „*Изградња цркава кроз време*“, „*Црква у друштво*“ који излази у наставцима (да ли Црква може да прихвати социјализам, да га подржи, односно да ли је Црква нешто супротно од социјализма), осврт на филмове „Чудо невиђено“, „Скупљачи перја“, „Бановић Страхиња“, „Смрт господина Голуже“ и др. који су дубоко морално деградирали српско православно свештенство. Као хроничар комунистичког безакоња, у текстовима: „*Какњен због исповести*“, „*О одузимању црквених порти*“, „*Узурпација црквене имовине*“, „*Отац Сава у затвору*“ и др. открива терор властодржаца према верницима и црквеној јерархији.

Новине настоје да реагују на текстове и нападе у штампи на територији велике Југославије. Поводом наставка радова на Храму Св. Саве у Сплиту, у *Слободној Далмацији* излазе чланци који обилују неистинама и увредама према српском православном народу на подручју Сплита. Посебно је занимљив осврт на текст из *Новости 8* – „*Кад Маркс није светац*“, који доноси констатацију да се „у социјалистичкој Југославији издаје много више књига, брошура, листова и часописа о религији него о марксизму“. На страницама *Полета*, омладинског листа из Загреба, Радован Самарџић, секретар СИВ-а за односе са верским заједницама изјављује после освећења Цркве Светих Новомученика у Јасеновцу, да црква „желећи изаћи из кризе, намеће своје изхлапеле комплексе“. После ових увреда милионима верних, Синод г. Радована Самарџића убудуће сматра „непожељном личношћу за СПЦ“. Покрајински комитет СК Војводине на својој седници вербално је напао Богословију у Сремским Карловцима „да код дела наставничког кадра Богословије постоји изразито нетрпељив однос према социјалистичкој и самоуправној Југославији“. ЦК Црне Горе уочава „*појачану активност цркве*“ и наглашава да се проповедаоница злоупотребљава у политичке сврхе. У пакрачком *Вијеснику* измишљена дилема у Кусоњама, да ли се гради богољо или спомен обележје у коме су усташе 1942. године поклале недужни српски народ. Штампан је необјављени део интервјуа о Косову др Атанасија Јевтића, професора Богословског факултета, датог *Студенцу*. На трибинама на Саобраћајном факултету забрањен је разговор о осам векова манастира Студенице. Општински суд у Панчеву казнио је јереја Милована Глоговца због организовања предавања у Црквеној општини на којој су говорили др Драгиша Витошевић, Антоније Ђурић и академик Матија

Бећковић на тему: „Наша народна етика кроз векове“. На напад на блаженоупокојеног Владику Николаја поводом 30-годишњице представљења на страницама листова *Весник*, *Вјесник*, *Данас* и *Дневник*, одговара јеромонах Атанасије. Драган Степковић, студент теологије, изашао из затвора после 22 месеца.

Праштање као еванђељска заповест

За новине пишу професори, академици и стручњаци: Владета Јеротић, др Владета Кошутић, Радош Љушић, Жарко Видовић, Милан Д. Милетић, проф. др Димитрије Богдановић, Момир Војводић, Аника Сковран, архитекта Предраг Ристић, Комнен Бећировић.

Апел Светог Архијерејског Сабора СПЦ да се „Због непрекидног деловања иреденте православни живаљ и даље исељава из Рашко-призренске епархије“, као и да „Још није добијена дозвола за подизање храмова посвећених Светом Сави на Врачару у Београду и у Сплиту“, налазимо на првој страни. У ударним вестима су и теме које су биле отворене приликом посете Патријарха Германа са члановима Синода председнику Председништва СР Србије Душану Шкребићу, а односе се на проблеме у САП Косово, сарадњу СПЦ са самопроглашеном Македонском православном црквом, нерешеним питањима изградње верских објеката. „Непријатељ не мирује“, на ударној првој страни редакција извештава о подметнутом појару у манастиру Девич, о чему је Епископ Павле хитно разговарао са председником Председништва САП Косова. Епископ Павле пише Синоду о силовању девојчице и жене од стране албанске иреденте и каже „да је све ово унело сilan немир и огорчење, а да се не види да власти предузимају нешто ефикасно да се стане на пут оваквим неделима“. На осам страна донета је репортажа са освећења нове цркве у великомученичком Јасеновцу, којом приликом је Патријарх Герман у месту највећег злочина последњег рата изјавио – „Праштање као еванђељска заповест“, а једна његова реченица нашла се у свим новинским извештајима: „Да праштамо – морамо, да заборавимо – не можемо“. 12. маја 1985. наставља се изградња Светосавског храма на Врачару освећењем зидова започетог храма. Око 50.000 православних Срба присуствовало је освећењу цркве и то је био један од највећих неполитичких скупова у Југославији. Од 15. фебруара 1986. године у сваком броју новина одвајају се по две стране за сталну рубрику „Спомен храм Светог Саве на Врачару“.

О три деценије Музеја СПЦ, који сведочи о уделу Српске Цркве у изграђивању културе српског народа, сазнајемо из текста Слободана Милеуснића. О новом преводу Светог Писма Новог Завета у издању Светог Архијерејског Синода СПЦ, пише јеромонах др Иринеј Буловић. Горући проблеми у српским православним Богословијама налазе се на страницама *Православља*. О трагичним догађајима на Ким пише јеромонах Атанасије у хроници „Вапаји са Косова и Метохије“ и „О Косову и са Косова“. Из текста „Шта се догађа у долини Лима“ сазнајемо да је током служења Литургије у храму манастира Ђурђеви Ступови, на дан Св. Параскеве, без претходног упозорења, око манастира започела вежба припадника полиције који су из пушкомитраљеза на улазним вратима манастира изненада отворили ватру. Др Динко Давидов представља анктни лист, који је прихватио синод СПЦ, „О страдању српских цркава и манастира у току Другог светског рата“, који ће попуњавати провереним подацима свештењици и монаси на терену како би се саставио „Шематизам српских православних цркава – ратно и поратно стање“. Епархија рашко-призренска објављује монументално дело *Задужбине Косова*. Цео број новина посвећен је великом јубилеју, 800 година Студенице.

Година 2017. је важна пре-кretница за Евангеличку Цркву у целом свету. Црквене општине и верници обележавају 500-годишњицу Реформације, која је започела 31. октобра 1517. године у граду Витенбергу, када је августински монах Мартин Лутер представио својих 95 теза против опрштајница. У Падини је 31. октобра 2017. године одржана централна прослава Словачке евангеличке Цркве а. в. (аугзбуршког вероисповедања) у Србији.

У прекрасној цркви овог банатског села богослужењу и свечаностима присуствовали су високе званице из земље и иностранства, представници црквених општина из свих словачких средина у Србији, представници Римокатоличке Цркве, Српске Православне Цркве и Евангеличке Цркве у Немачкој. Управу за сарадњу са Црквама и верским заједницама представљао је г. Гаврило Грбан. Запажени су представници културних и друштвених институција Словака у Србији, као и други знаменити гости.

На богослужењу је проповедао Самуел Врбовски, бискуп Словачке евангеличке а. в. Цркве у Србији, док је Павел Скленар, сениор банатски, говорио о значају Реформације у црквеном, друштвеном и културном погледу. Уследили су поздрави представника Цркава, Надбискупа београдског г. Хочевара, док је протођакон Радомир Ракић опширије казивао о упливу Реформације у друштвеној

У Србији обележено 500 година Реформације

Кашарина Пуцовски

У Падини, у Банату, одржана је централна прослава 500-годишњице Реформације у Србији. Српску Православну Цркву представљао је протођакон Радомир Ракић, Римокатоличку Цркву заступали су Надбискуп београдски Станислав Хочевар и Бискуп зрењанински Ладислав Немет.

сфери с нагласком на главне чиниоце Реформације који су се одразили на европску цивилизацију и културу, као и на међуцрквене односе.

Специјални изасланик директора Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама г. Гаврило Грбан, у свом поздравном слову истакао је настојања Евангеличке Цркве у Немачкој и других локалних Цркава ове конфесије на успостављању нормалног функционисања новооснованих црквених општина у иностранству, као и на давању стипендија постдипломцима теолошких факултета који су касније делали у својој Цркви као теолози предавачи на богословским школама, као катихете или пак у администрацији.

Говорио је и г. Јан Варшо, председник Канцеларије за Словаке који живе у иностранству, који је бискупу Врбовском уручио и спомен-медаљу ове Канцеларије. Након богослужења у црквој порти је посађено дрво Реформације и откривена биста Мартина Лутера.

* * *

Из поздравног говора протођакона Радомира Ракића:

„...У Православној Цркви све је веће интересовање за Лутерово учење, нарочито за његово схватање слободе, за које учење Васељенски Патријарх Вартољомеј вели да је од ‘епохалног значаја’. Он поздравља овај нови правац истраживања, јер су Лутерове идеје о слободи биле прекретница у историји схватања слободе и зато су веома важне за хришћанско ангажовање у савременом свету, који схвата слободу у смислу да слобода треба да је онаква каква одгово-

ра том свету, где је човек центар, што на крају води у самоизолацију, а што је далеко од хришћанског разумевања слободе као Божјег дара.

Лутерово учење је стога веома важно за Православну Цркву с обзиром и на то да је њен закаснели дијалог са модерним светом ‘сада у пуном замаху’.

Међу плодовима савременог дијалога, евхаристијска еклсиологија је отворила нове начине разматрања еклсиолошких питања, тако да учење о ‘theosis’-у (дивинизацији, обожењу) човека, о богоуподобљавању, сада позитивно оцењују многи лутерански теолози.

Међукултурни и међуконфесионални дијалог мора се наставити како на нивоу Свеправославно-лутеранске комисије (основане још 70-их година прошлог века) – која повремено заседа и обрађује најзначајнија питања из *еклисиологије* и *христиологије* – тако и на билатералном плану, какав дијалог воде, рецимо, Евангеличка Црква у Немачкој и Московска Патријаршија, или пак треба водити *дигалоī љубави* – не само богословски – на терену, какав сви ми овде у земљи и у парохији можемо водити. С многим позитивним резултатима дијалога оствареним у прошlostи морамо сви бити упознати, а не сматрати их тек теолошким дијалогом који се нас у парохијским заједницама не тиче, као да је то нешто далеко од нас.

Да би се овај дијалог и осећао, неопходно је да теолошки радници постану нови, динамички теолози и да стварају у духу дијалога и са екуменском оријентацијом и визијом – све у циљу да са своје стране учинимо онолико колико до нас стоји: ‘Ако је могуће, колико до вас стоји, имајте мир са свима људима’ (Рим. 12, 18) и друга заповест апостола неизнажоџаца: „Носите бремена један другога, и тако испуните Закон Христов’ (Гал. 6, 2)...“

Уз ванредни број часописа *Дабар*

Издавачка кућа Митрополије дабробосанске „Дабар“, са седиштем у манастиру Светог Николаја у Добрунској Ријеци код Вишеграда, штампала је ванредни број часописа *Дабар* поводом устоличења Митрополита дабробосанског Хризостома.

У часопису су, поред текстова, објављене и бројне фотографије са дочека новог Митрополита у Соколцу и његовог устоличења у Саборном храму у Сарајеву, као и молитва упућена свештенству, монаштву и вјерницима Митрополије дабробосанске.

На страницама ванредног броја *Дабра* може се прочитати и текст о историјату Митрополије дабробосанске, коју је 1220. године основао Свети Сава у манастиру Бања код Прибоја, у ком су наведени и подаци о 60 досадашњих епископа.

Извор: Инфо-служба СПЦ

Шахисти „Богослов“ у Премијер лиги

Ових дана Шаховски клуб „Богослов“ пласирао се из Квалитетне лиге у Премијер лигу Београда, што представља велики спортски успех.

Шаховски клуб „Богослов“ је основан на Православном богословском факултету пре 22 године. Чланови су студенти и професори Факултета, службеници Патријаршије, свештеници и пријатељи Цркве и Факултета.

Активност шахиста „Богослов“ није само спортска вест, оснивање црквеног и факултетског клуба изазвало је велико интересовање међу шахистима Београда и Србије. Многи су нам прилазили и распитивали се за разне верске и црквене проблеме. Неколико велемајстора се крстило са својим породицама, а неки су се вратили причешћивању, молитвама и празновању крсне славе.

Теолошки погледи

ВЕРСКОНАУЧНИ ЧАСОПИС

Теолошки погледи на интернету

Са радошћу обавештавамо читаоце *Теолошких погледа* да је на адреси <https://teoloskipogledi.spc.rs/sr/> доступан вебсајт нашег часописа на српском и енглеском језику. Доступни су, у дигиталном облику, чланци и студије из свих до сада објављених бројева *Теолошких погледа* – од 1968. до 2017. године.

Уредништво часописа *Теолошки погледи*

Већ у првим годинама постојања могућност мисионарења кроз шаховски клуб препознали су неки епископи и свештеници ширих схватања, па су нам помагали материјално и својом подршком. Сви су они уписаны у нашу књигу добротвора. И ове године нарочиту помоћ пружио је декан Православног богословског факултета проф. др Предраг Пузовић. Декан је схватио значај спортских успеха студената Факултета, па је саградио витрину за пехаре и медаље фудбалера и шахиста. Бројне делегације из иностранства и са Београдског универзитета са интересом и симпатијама гледали су те студентске успехе.

Сви привредни колективи су у кризи и многи шаховски клубови предузећа се гасе. Треба напоменути да је ШК „Богослов“ био испред великих предузећа као што су Електродистрибуција, ГСП, НИС Југопетрол, Ласта, Турбина (Вреоци) и других.

Обавезе у Премијер лиги су веће. Надамо се да ће наши епископи, свештеници и пријатељи Цркве наставити да пружају помоћ Шаховском клубу „Богослов“.

Прошојеј-стипендирај драјан Милин

12. ПРАВОСЛАВЉЕ НА ИНТЕРНЕТУ Прве награде иду у Русију

Олга Мендоса из Москве победник је овогодишњег дванаестог по реду конкурса „Православље на интернету“. Фотографију за другу награду снимила је Маргарита Толмачева, такође из Москве, док је трећа награда припадала Андреју Расанову из руског града Кирова. Најбољу колекцију фотографија послао је Зоран

Ивановски из Скопља (Македонија). Другу награду за колекцију освојио је Александер Хромев из Мариопоља (Украјина), а трећу Инга Цвијановић из Добоја (Босна и Херцеговина).

Жири Фото кино и видео савеза Војводине, у саставу Душан Живикић и Синиша Бубњевић, похвалио је радове аутора у обе конкуренције. За фотографију су истакли радове Сергеја Машонкина из Усть-Каменогорска (Казахстан), Иване Лукић из Велике Хоче, Чедомира Милосављевића из Панчева, Романа Ђурића из Београда и Саше Лалића из Сомбора. За колекцију фотографија похвале су заслужили: Мартин Митов из Софије (Бугарска), Оља Симовић из Рашке, Мирко Јовић из Вршца и Саша Савојић из Горњег Милановца.

Награда „Сава Драгојловић“, коју додељује жири организатора изложбе за најуспешнију фотографију домаћег аутора, биће уручена Снежани Лерх из Новог Сада.

На овогодишњи конкурс приспео је рекордан број фотографија (411) од стране 97 аутора из 12 земаља: Русије, Македоније, Бугарске, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Польске, Украјине, Аустралије, Немачке, Финске, Казахстана и 27 места Србије. Жири је прихватио 229 фотографија 87 аутора.

12. Међународна изложба фотографија „Православље на интернету“ свечано је отворена у суботу, 11. новембра 2017. године у холу Дома културе у Беочину. Поставка од 104 фотографије биће изложена до 22. новембра 2017. године.

Друштво „Беофото“ Беочин

Проф. др Милан Радуловић (1948-2017)

Уснуо је у Господу проф. др Милан Радуловић (13. август 1948, Мало Поље, Хан Пијесак – 30. октобар 2017) српски књижевник и писац, професор на Богословском факултету у Фочи и министар вера у Влади Републике Србије (2004–2007).

Завршио је Филозофски факултет у Сарајеву 1972. године, а на Филозофском факултету у Београду 1998. године одбранио докторску дисертацију „Уметничка форма и историјски контекст романа Добрице Ђосића“. Од 1973. до 1977. године усавршавао се уз рад у Институту за књижевност и уметност (истраживач-приправник). Од 1979. до 1981. лектор-предавач на Државном универзитету „Тарас Шевченко“ у Кијеву. Од 1982. г. био је стално запослен у Институту за књижевност и уметност. Свети Архијерејски Синод СПЦ поставио га је 2000. године за ванредног професора у Духовној академији Светог Василија Острошког у Фочи, а за редовног професора Православног богословског факултета у Источном Сарајеву изабран је 2009. г.

Добитник је награде „Исидора Секулић“ за значајно достигнуће у књижевности. Од 2001. до 2004. године био је посланик Демократске странке Србије у Народној скупштини Србије. Од 2004. до 2007. године био је министар вера у Влади Србије. Објавио је 17 књига и преко 40 научних радова у тематским зборницима, те преко 90 научних и стручних радова у књижевним и научним часописима. Српска Православна Црква одликовала га је 5. октобра 2006. године Орденом Светог Саве првог степена. У Грамати се наводи:

„На предлог Његове светости Патријарха српског Павла, Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве доделио је Милану Радуловићу високо одликовање Српске Православне Цркве, Орден Светог Саве првог степена за делатносту љубав према Светој мајци Цркви и истрајно сведочење Христа васкрслог.“

Милан Радуловић сахрањен је у четвртак, 2. новембра, на гробљу у Земуну. Претходно је служена заупокојена Литургија у Цркви Пресв. Богородице у Земуну, где је о хришћанском путу усопшег г. Радуловића беседио протојереј-ставрофор Божо Бакајлић. Потом је опело служио Епископ милешевски Атанасије (Ракита), који је за уснулог рекао да је живот испунио добрим делима, а душу украсио врлинама. О доприносу г. Радуловића Богословском факултету у Фочи и његовој љубави и пажњи говорио је протојереј-ставрофор проф. др Дарко Ђого.

Извор: <http://www.dss.rs> | cicr.org

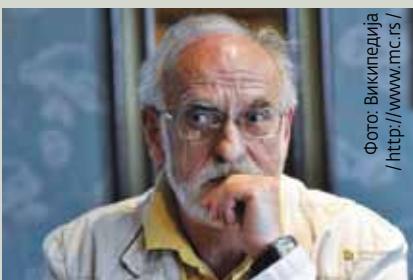

Фото: Википедија
[/http://www.mcrs.rs](http://www.mcrs.rs)

из теолошког опуса Мартина Хенгела. Иако написана пре готово пола века, књига која је пред српским читаоцем представља пример научног приступа једној теолошкој тематици. Можда је спорна у детаљима, али главна теза књиге је у основи убедљива. Она представља незаobilазно штиво из области ранохришћанске теологије.“

Драгутиновић наставља расветљујући читаоцу контекст за разумевање Хенгеловог научног метода: „Хенгел је сматрао да је неопходно истраживати што више извора. Био је против специјализације и ограничавања на поједине текстуалне корпuse, а своју науку је најрадије сагледавао као 'библијске студије' које обухватају Нови Завет, историју Цркве, позно јудејство и античке списе. Коначно, сматрао је да то што не постоје експлицитни извори за неке догађаје, не значи да су они заувек скривени у 'мраку историје'. Тако је нпр. добар део својих истраживања посветио 'непознатим годинама' апостола Павла. На основу Дела апостолских и посланица апостола Павла истраживао је шта се догађало тих година, између Дамаска и Антиохије. Притом, за разлику од трендова времена, није сумњао у веродостојност Дела апостолских, већ је сматрао да се на основу овог списка и Павлових посланица може реконструисати сасвим смислена слика Павловог живота.“

Књига Мартина Хенгела *Син Божји. Порекло христологије и историја јеврејско-јелинистичке религије*, као и остала издања издавачке куће „Себастијан Прес“, може се купити у књижарама Православног богословског факултета у Београду на адресама Краља Петра 2 и Мије Ковачевића 11б, као и у е-продавници издавачке куће „Себастијан Прес“ <http://www.sebastianpress.org/category-s/168.htm>

Извор: cicr.org

Мартин Хенгел: Син Божји

Издавачка кућа Западноамеричке епархије „Себастијан Прес“ у оквиру библиотеке „Патрологија“, у саиздаваштву са Институтом за теолошка истраживања Православног богословског факултета, доноси нам превод књиге Мартина Хенгела *Син Божји. Порекло христологије и историја јеврејско-јелинистичке религије*. Уредник Епископ западноамерички г. Максим овим издањем наставља са праксом да како избором дела, тако њиховом техничком опремљеношћу освежава корпус теолошке литерату-

ре на српском језику квалитетним и драгоценним штивом.

У предговору књизи, др Предраг Драгутиновић, професор на Катедри за Нови завет на Православном богословском факултету упознаје нас са аутором:

„Мартин Хенгел (1926–2009), новозаветник, стручњак за позно и раније хришћанство и историчар ране Цркве, оставил је упечатљив и неизбрисив траг на мапи теолошких истраживања у другој половини 20. века. Књига *Син Божји. Порекло христологије и историја јеврејско-јелинистичке религије* јесте значајан исечак

КРОЗ ХРИШЋАНСКИ СВЕТ

Маријана Петровић

Антиохијска Патријаршија

Током своје радне седнице одржане у октобру 2017. године под председавањем Његовог Блаженства Патријарха Јована X, Свети Ахијерейски Сабор Антиохијске Патријаршије донео је више одлука које се тичу о живота верника у Православној Цркви Антиохије и свег Истока. У циљу да се антиохијски светитељи пруже за примере на које би верници требало да се угледају, Свети Ахијерейски Сабор прогласио је 2018. годину за Празничну годину Светог Јосифа Дамаскина, канонизованог 1993. године, а прослављаног 10. јула, и Светог Порфирија Кавсокаливита, канонизованог 2013. године, а светкованог 2. децембра.

Извор: antiochpatriarchate.org |
Информативна служба СПЦ

Јерусалимска Патријаршија

Јерусалимска Патријаршија прославила је у четвртак 26. октобра 2017. г. спомен Преноса моштију Светог Саве Освећеног у његову Свету лавру. Јерусалимска Црква установила је овај празник 1965. г., пошто су његове свете мошти 26. октобра те године враћене из Венеције, куда су их били пренели крсташи.

Овогодишње свеноћно бденије служио је Његово Блаженство Патријарх јерусалимски Теофил уз учешће ахијереја и свештеника. Хоровођа Цркве Васкрсења Христовог архимандрит Аристовул певао је на грчком, игуман у Акри архимандрит Филотеј на арапском, а певали су и монаси са Свете Горе уз учешће монаха и вер-

ника који говоре арапски из Витлејема, Беит Сахура и Беит Џаиље.

Проповедао је Блажењејши Теофило истакавши да се света Јерусалимска Црква веома радује поводом 52-годишњице преноса моштију овог нашег међу светима, Св. Саве Освећеног, у ово место у којем је он општио са Богом, живећи у усамљености и тишини.

Извор: [Јерусалимска Патријаршија](#) |
Информативна служба СПЦ

Руска Православна Црква

Икона Светог Јерарха и Исповедника Луке (Војнојасенецког), хирурга симферопољског, која је обишла Земљу 700 пута у орбити на Међународној свемирској станици, вратила се у московски Новоспаски манастир. Икону је дочекао Епископ воскресењски Сава заједно са братством и вернима. Икону је претходно Епископ Сава благословио 11. марта у манастирској Цркви Светог Романа Мелода, после чега је она послата Руској свемирској агенцији а онда на свемирску станицу.

Икона је донета у манастир у петак 27. октобра пре почетка вечерње службе. После свечаног дочека, икона је однесена у Покровску цркву, где је Епископ Сава служио молебан пред њом. Владика Сава је том приликом рекао да ће икона Светог Луке остати у једној од манастирских цркава за посведневно поклоњење верних. Помињући духовно значење овог догађаја, Епископ Сава је рекао да је орбитирањем око Земље икона симболично благословила све људе света, и отуда доношење иконе у манастир на дахњује вернике да се моле.

Ове године обележава се 140. годишњица рођења Светог Луке. Свети Лука је био вољени епископ и хирург који је излечио велики број људи, од који су многи живи данас. Године 1946. он је одликован Стальиновом наградом првог степена, али је раније подвргнут прогону, тако да је морао да проведе у прогонству једанаест година. Рехабилитован је 2000. године и касније исте године је канонизован и уврштен у Сабор руских новомучени-

ка и исповедника. Данас се Свети Лука поштује широм православног света, у Русији, Украјини, Грчкој, Америци, Србији и у другим земљама.

Руска авиокомпанија ИрАеро, са седиштем у Иркутску и Омску, одлучила је да назове своје нове авиона Сухој Суперџет 100 по неколико великих светаца, међу којима има апостола и великих руских светаца.

„Наша ваздушна флота допуњена је са девет руских авиона. У сарадњи са Иркутском епархијом Руске Православне Цркве, изабрали смо имена девет светаца,“ како је прочитано у поруци прес-службе ове авиокомпаније. Девет авиона набављено је током 2016. и 2017. године. Авиони ће добити имена Светог Спиридана, Свете Матроне Московске, Светог Владимира, Свете Ксеније Петроградске, Светог Апостола Павла, Светог Апостола Петра, Светог Серафима Саровског, и Правоверног Светог Александра Невског. Церемонија освећења поводом давања имена авиона држана је 7. новембра.

ИрАеро је основан 1996. године, и матичне луке су им међународни аеродроми у Иркутску и у Омску.

Извор: [Православие.ру](#) |
Информативна служба СПЦ

Васељенска Патријаршија

Његова Свесветост Вартоломеј, архиепископ Цариграда – Новог Рима и Васељенски Патријарх, прославио је 26-годишњицу у столићења 2. новембра 2017. године.

Рођен као Димитрије Архондонис 1940. г. године на острву Имвросу, Његова Свесветост Вартоломеј изабран је 1991. године за 270. Архиепископа Цркве коју је основао Апостол Андреј и носи титулу Архиепископ Цариграда Новога Рима и Васељенски Патријарх.

Лично искуство и богословско образовање Васељенског Патријарха омогућију му да има изванредан по-глед на екуменске односе и еколошка питања. Његова Светост неуморно ради на помирењу међу хришћанским Црквама, а стекао је и међуна-

родну репутацију стога што еколошка питања обрађује на глобалном нивоу. Ради на унапређивању односа са Римокатоличком Црквом и Англиканском заједницом, као и са другим хришћанским вероисповестима, путем богословског дијалога и личним сусретима са њиховим великородостојницима, све у циљу да се разматрају питања од заједничког интересовања.

Сарађивао је са Светским Саветом Цркава и био члан његовог Извршног и Централног одбора, као и Комисије за веру и црквени поредак. Иницирао је многобројне међународне састанке и дијалоге са муслиманским и јеврејским великородостојницима у циљу неговања међусобног уважавања и постизања верске толеранције широм света, а нарочито на Близком Истоку и у земљама око Средоземног мора, па је међу првима организовао међурелигијске сусрете широм света. Најзад, Васељенски Патријарх је био на челу историјске обнове аутокефалне Албанске Цркве, а уз то пружао је духовну и моралну подршку многим традиционалним православним земљама које су излазиле из децењијског прогона иза Гвоздене завесе.

Као грађанин Турске, Васељенски Патријарх је стекао основно и средњошколско образовање на Имвросу и у Цариграду. Пошто је дипломирао на Богословском факултету на Халки, Његова Свесветост је наставио последипломско усавршавање на понтификалном Оријенталном институту при Грегоријанском универзитету (Рим), на Екуменском институту у Босеу (Швајцарска) и на Минхенском универзитету.

Васељенски Патријарх Вартоломеј је носилац више почасних доктората са престижних академских установа, као што су Атински и Сојунски универзитет, универзитети Патре и Јањине (у Грчкој), затим Цорцтаун и Јејл (САД), Флиндерс и Манила (Аустралија), Лондон, Единбург, Лувен, Москва, Болоња, Београд и Букурешт (Европа). Говори грчки, турски, италијански, немачки, француски и енглески; такође добро познаје класични грч-

ки и латински. Службу Васељенског Патријарха карактеришу међуправославна сарадња, међухришћански и међурелигијски дијалог.

Извор: Информативна служба СПЦ

Румунска Православна Црква

Како преноси вебсајт Инфо-службе СПЦ, ковчежић са честицом моштију Светог Серафима Саровског – светитеља веома поштованог у Румунији, који је у ову земљу приликом недавне посете донео Његова Светост Патријарх московски Кирил, предат је руској православној парохији Светог Николаја у Букурешту.

У двору Румунске Патријаршије мошти је примио отац Евгеније Роготин. Патријарх руски Кирило и Патријарх румунски Данило начаљствовали су чином преноса ковчежића са моштима у духовни центар Румунске Патријаршије, где су верници две недеље могли да их целијају.

Свети Серафим је добро познат и поштован у Румунији. На румунском језику је објављено неколико књига о овом саровском старцу, а у последње време неки манастири, скитови, парохије и добротворне установе назване су по Светом Серафиму. Неколико православних верника посведочили су чуда која су доживела захваљујући молитвама и дејством Светог Серафима.

Ова свечаност завршена је тропаром Светом Серафиму певаним на црквенословенском, после чега су мошти званично уручене оцу Евгенију на духовну ползу његових парохијана и свих верника у Букурешту.

Извор: OrthoChristian.com |
Информативна служба СПЦ

Грузијска Православна Црква

Његова Светост Католикос-Патријарх Илија II прихватио је позив Свјатејшег Патријарха московског и све Русије Кирила да учествује у прослави 100-годишњице обнове Руске Патријаршије. Овим поводом њега је посетио Митрополит воло-коламски Иларион и уручио му

ДОБРОЧИНСТВО
 Поклоничка агенција Српске цркве
 тел/факс: 011/2687-416, 2686-445
www.dobrochinstvo.rs

ПОКЛОНИТЕ СЕ ДОМОВИНИ
 ГОСПОДА ИСУСА ХРИСТА
 ДОЧЕКАЈТЕ

БОЖИЋ
 У ВИТЛЕЈЕМУ

4 - 12. јануар 2018.

посебан позив Патријарха Кирила, притом рекавши: „Његова Светост Патријарх Кирил очекује Вас у Русији – да у љубави прославимо 100-годишњицу васпостављања достојанства Руске Патријаршије. Надамо се да ћемо поздравити Вас и чланове Ваше делегације на овом догађају.“ „Позвали смо предстојатеље сестринских православних Цркава и углавном смо добили позитиван одговор“ – рекао је још Митрополит Иларион.

„Прихватам Ваш позив. Ако здравље дозволи, свакако ћу учествовати у овом значајном догађају“, одговорио је свегрузијски Патријарх.

Свети Тихон Московски изабран је за првог Патријарха московског и све Русије после синодалног периода, односно после 1700. године: дотадашњи Митрополит московских Тихон 5/18. новембра 1917. г. изабран је за Патријарха, а установилен је 21. новембра /4. децембра 1917. године.

Извор: Православие.ru | сцн. рб

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Снежана Круйниковаћ

НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ

У манастиру Гориочу – нова монахиња

Епископ Рашко-призренски Тедодисије је, 14 октобра 2017, у присуству Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, монаштва Епархије рашко-призренске и црногорско-приморске као и верника са Косова и Метохије и Црне Горе, замонашио искушеницу манастира Гориоч и дао јој монашко име Касијана. Сада сестринство у Гориочу на челу са мати Исидором броји 6 монахиња, које настављају да живе својим монашким молитвеним животом у овој древној светињи чији је задужбинар био Св. Краљ Стефан Дечански у 14. веку.

Извор: eparhija-prizren.com

У ВАТЕРЛОУ

30 година Цркве Св. Георгија

Српска православна заједница окупљена око Цркве Св. великомученика Георгија у Ватерлуу, свечано и достојанствено је прославила 30 година од освећења цркве, 28. октобра 2017. године. Свечаност је започела Светом Архијерејском Литургијом којом је началствовао Владика канадски Митрофан уз саслужење протојереја-ставрофора Василија Томића, архијерејског заменика, протојереја-ставрофора Милојка Димитрића из Хамилтона, протојереја-ставрофора Драгомира Нинковића из Киченера, протојереја-ставрофора Љубомира

Помозимо ближњем

Сваки дан носи са собом велика искушења. Свако од нас се са њима боји са онолико снаге колико му је Господ дао. Некоме мање, некоме више.

Узносећи свакодневне молитве свемогућем Творцу, ми, свршени богослови Богословије Св. Саве, из генерације 1998–2002, одупирући се својим искушењима, чврсто смо решени да, уједињени, својим залагањем и трудом пружимо благу утешу онима којима је она најпотребнија.

Ову генерацију увек је красило јединство. Тешко и немилосрдно време у коме живимо навело нас је да ово јединство ставимо у службу милосрђа и оснујемо фондацију, која своје име, Ђорђе Вујић, носи по нашем недавно, прерано и трагично настрадалом другу из школских дана.

Ујединили смо се још једном, овога пута са циљем да својим скромним прилозима помогнемо и побољшамо материјални статус ученика Богословија, који овој својим трудом и финансијском ситуацијом заслужују и требају.

Фондација је почела са радом првих дана септембра, одмах након регистрације у Агенцији за привредне регистре. Захвални смо Богу што су у врло кратком року обезбеђена средства и претходних дана већ уплаћена на рачун Богословије Св. Саве, као стипендија за ученика, кога смо одредили у договору са управом школе.

Циљ нам је да Фондација у наредном периоду, сходно својим могућностима, помаже ученике Богословија, те окупи што већи број чланова. Зато позивамо све свршене богослове београдске, али и других Богословија, епископе, свештенике, монахе, вероучитеље и све људе добре воље да нам се придруже и својим малим месечним прилогом олакшају школовање будућих проповедника Јеванђеља Христовог. За ово ћемо се свакога дана молити пред иконом Распетога Христа.

Помозимо ближњем и мислимо тако и на своје спасење.

Управу Фондације можете контактирати путем е-адресе: fondacijajordjevici@gmail.com и броја телефона 066/8000-539, и тако добити све потребне информације о нашем раду.

Управа „Фондације Ђорђе Вујић“

Рајића из Мисисаге, протосинђела Василија Гавriloviћа – настојатеља манастира Преображења Господњег, ђакона Радована Кодића и Александра Митровића и домаћина протојереја-ставрофора Душана Гњатића.

Свечености су присуствовали, поред домаћина Преосвећеног Владике Митрофана, престолонаследник Александар Карађорђевић и принцеза Катарина, конзула Републике Србије Спасоје Петковић као и многе значајне личности из културног и јавног живота Срба овог дела Канаде. Након Свете Литургије госте су, на улазу у Српски центар, дочекали чланови фолклорне групе „Гаврило Принцип“ и послужили им, као израз добродошлице, хлебом и сольу. Гости су уживали у пријатној атмосфери, пригодним поздравима,

краткој историји цркве коју је, као очевидац, дочарао кум цркве Неђо Крајишник, црквеним активностима које је презентовао председник Рајко Шавија и дивном забавном програму који су приредила деца, чланови фолклорне групе при овој црквијој заједници, а цео програм је осмислила и зналачки водила гђа Невенка Сандаљ.

Присутне су поздравили и принц Александар и принцеза Катарина, који су присутне упознали са радом фондације Lifeline која помаже многима и проналази медицинска средства за наше болнице које и данас раде у врло тешким и оскудним условима. На крају се Преосвећени Владика обратио, подсетивши све присутне да је на нама да изграђујемо и себе и цркву, речима: „Надам се да ћемо у догледно време

поред велелепног Српског центра изградити и нови храм који ће служити на понос свих нас.“

Извор: Епархија канадска

У ЕПАРХИЈИ БИХАЋКО-ПЕТРОВАЧКОЈ Радни састанак

Његово Преосвештенство Епископ бихаћко-петровачки Сергије састанао се, 2. новембра 2017, са свештеницима и свештеномонаштвом повјерене му Епархије у Епископији у Босанском Петровцу. Састанку су присуствовали сви свештеници и свештеномонаси Епархије, које је Владика Сергије поздравио уводним словом. Тема састанка је била упознавање са свештенством, духовно и материјално стање у Епархији и друго. На крају сусрета, Владика је захвалио свима на досадашњем труду и подстакао даљи рад на обнови духовног живота Епархије.

Извор: Епархија бихаћко-петровачка

У ВАЉЕВУ

Састанак затворских свештенослужитеља

По благослову Патријарха српског Иринеја и СА Синода, у Казнено-поправном заводу за малолетнике у Ваљеву одржан је 2. новембра 2017. трећи редовни годишњи састанак свештеника који обављају службу духовника у затворима Републике Србије. Састанак се сваке године одржава почетком новембра, с циљем да би свештеници са управницима установа за извршење кривичних санкција и директором управе размотрели шта је урађено у претходној години, разменили искуства и унапредили сарадњу која је неопходна како би уопште било могуће свештеницима да своју пастирску службу обављају у установама овог типа. Овогодишњем састанку је, по благослову

Изложба Сузане Жунковић – „Љубав према икони“

У Кући Ђуре Јакшића у Београду, 1. новембра 2017. године, отворена је изложба икона Сузане Жунковић „Љубав према икони“. Овом приликом беседио је Њ. П. Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије.

Сузана Жунковић, правница по струци, иконе је осликала у току протекле деценије и осим иконописа посвећена је појању у певници Светосавског храма на Врачару. Отварајући изложбу, Владика Јоаникије је рекао да је Сузана за кратко време пројавила изузетан дар, озбиљност и посвећеност, нагласивши да она слика тоновима и пева бојама. Сузанине иконе, додао је Владика, красе како манастир Ђурђеве Ступове, тако и друге манастире Епархије будимљанско-никшићке, цркве и приватне домове. Из тог разлога, закључио је он да ова изложба њој сигурно служи као охрабрење јер иза ње изван храма са својим делима, нарочито иконама, јесте храбро, али и потребно.

Д. С.

и у име Његовог Преосвештенства Милутина, састанку присуствовао архијерејски заменик Епископа ваљевског јереј Филип Јаковљевић, који је поздравио окупљене и преneo подршку Епископа Милутина у раду у затворима, као и радост што се овај састанак одржава у Епархији ваљевској. Као и претходних година, директор и управници затвора су нагласили да свештеници који долазе у затворе морају бити упознати са посебностима услова, режимима рада установа, структуром осуђених личности, а да би могли да одговоре на изазове ове службе, наводећи све добробити које лица лишена слободе, али и саме установе и запослени у њима, имају од присуства свештеника. Такође је препознато као проблем често мењање свештеника који обилазе установе, што је за овакав рад немогуће. С друге стране, свештеници су нагласили потребу за стандардизацијом њиховог улажења, кретања и рада у затворима да се не би дешавало, као до сада, да примери добре праксе нестају променом управника. У Србији се тренутно око 10.000 људи налази у затворима, али годишње кроз њих прође и до 40.000. Присуством и бригом за своје вернике у затворима, Српска

Православна Црква доприноси у много ширем контексту.

Свештеник Глигорије Марковић

НА СОКОЦУ

Архијерејска Литургија на Војничком гробљу

На задушнице, 4. новембра 2017, на дан успомене Светог Аверкија Јерапольског, Његово Високопреосвештенство Митрополит дабробосански Хризостом, служио је Свету Архијерејску Литургију у Цркви Св. Петке на Војничком гробљу на Сокоцу.

Прије почетка Свете Литургије Високопреосвештени је освештао но воосликани живопис овог храма. Целокупно осликовање ове цркве фрескама донирао је Зоран Његовановић из Крушевца, иначе рођен и одрастао у Вогошћи. На крају Литургије Високопреосвештени је захвалио свима који су основали, градили и украсили ову Спомен-цркву, посвећену погинулим и пострадалим у одбрамбено-отаџбинском рату 1992–1995. са подручја сарајевско-романијске регије. Посебно је захвалио Зорану Његовановићу, којег је на приједлог старјежине храма протојереја-ставрофора Златка Богдановића, одликовао сребрним Орденом Св. Петра Сарајевског и Дабробосанског.

ИЗ ЖИВОТА ЦРКВЕ

Снежана Круйниковаћ

Потом је Високопреосвећени је са свештенством и народом изашао из светог храма и пред Спомен-крстом на Војничком гробљу служио општи паракост за све погинуле и пострадала војнике и војсковође који, борећи се на пољима одбране, животе своје положише за крст часни и слободу златну.

Извор: Мишарошија добробосанска

У ГОРЊЕМ КОВИЉУ Нови презвитер у Епархији бачкој

У недељу, 22. по Педесетници, на спомен Св. Апостола Јакова, брата Господњег по телу и првог Епископа јерусалимског, 5. новембра 2017, у Световазнесењском храму у Горњем Ковиљу, Његово Преосвештенство Епископ новосадски и бачки др Иринеј служио је Свету Литургију уз саслужење умировљеног Епископа милешевског Филарета, свештенства и монаштва Епархије бачке, као и клирикâ из других епархија. После прочитаног Јеванђеља, Владика Иринеј се обратио присутним тумачећи еванђелско зачало о богаташу и убогом Лазару. Владика је, између остalog, поручио да богатство само по себи није лоше уколико га човек користи на спасење своје душе помажући потребите, а посебно је истакао тешку ситуацију у којој се налазе хришћани широм света који немају средстава ни за основне животне потребе. У току Литургије у презвитерски чин рукоположен је новосадски ђакон Вељко Васиљев. После заамвоне молитве епископи су освештали крст који је потом подигнут на олтарску апсиду Световазнесењског храма.

После литургијског славља, духовна радост настављена је уз културно-уметнички програм фол-

Слава Дома Бежанијска коса

Дом Бежанијска коса, који се налази у оквиру Геронтолошког центра Београд, прославио је 27. октобра 2017. своју заштитницу Свету Петку. Међу гостима су били и представници Верског добротворног старатељства. Око славске свеће и колача су се и ове године у великом броју окупили корисници Дома и они који о њима највише брину – запослени у Дому. Свечаност је почела тропаром Светој Петки који је отпевао хор „Звон Католикон“. Протојереј-ставрофор Стеван Mrђен, духовник Дома, је пресекао славски колач уз појање ђакона Бранислава Јоцића и ипођакона Зорана Бобића.

Прота Стеван је честитао славу свима који су везани за овај Дом, управи, корисницима, лекарима, медицинским сестрама, социјалним радницима и свим запосленима и поздравио све госте. Обраћајући се присутним пратом Стеван је говорио о Светој Петки, једној од најпоштованијих светитељки у нашем народу и уопште.

Управница Дома гђа Вања Талески је честитала славу и поздравија драге пријатеље и присутне представнице из Верског добротворног старатељства АЕМ и Цркве Светог Александра Невског, који „овде врло често долазе и посећују нас“. Ђакон Бранислав Јоцић је обраћајући се присутним, између остalog, рекао: „Припала ми је част да вас у име Верског добротворног старатељства, хуманитарне организације Српске Православне Цркве, од срца поздравим и пренесем благослове Његове Светости Патријарха српског Иринеја који благосиља и стоји иза свих наших акција. Срећна слава управи и свима вама који боравите у овом Дому и радите у њему. И могу да кажем, благо вама који имате оваку дивну светитељку за вашу заштитницу.“ Уследио је пригодан уметнички програм.

Извор: ВДС

клорног ансамбла „Лаза Костић“ из Ковиља.

Извор: Епархија бачка

У ПОДГОРИЦИ Јаковљева Литургија

У недељу, 5. новембра 2017, на празник Св. Апостола Јакова у Саборном храму Христовог Вајсбреха у Подгорици служена је Јаковљева Литургија – Литургија Св. Апостола Јакова. Началствовао је протојереј-ставрофор Гојко Перо-

вић – ректор Цетињске богословије, а са служивали су му протојереји: Далибор Милаковић, Миладин Кнежевић, Мирчета Шљиванчанин, Бранко Вујачић, као и презвитер Игор Балабан и протођакон Владимира Јарамаз. Током Божије службе на Јаковљеву Литургији су појали и одговарали ученици Цетињске богословије. Након читања паримија, апостола и Светог Јеванђеља, што је већ карактеристично за типик Јаковљеве Литургије, вјерном народу се пастирским словом обратио протојереј-ставрофор Гојко Перовић. Овом приликом отац Гојко је у својој бесједи говорио о смислу, поретку и поријеклу Јаковљеве Литургије као и о самом животу овога Божијег угодника: „Ова Литургија, браћо и сестре, написа-

на је макар пар вјекова прије Златоустове коју служимо сваке недјеље и свакога дана, и исто тако је настала прије оне Василијеве Литургије коју служимо на Васиљевдан (празник Светог Василија Великог) и коју служимо у току Великог поста. Ово је један од најстаријих богослужбених литургијских текстова које наша Црква има. Мислим да свакоме памет стане при мисли да ове молитве које данас изговарамо јесу старе двије хиљаде година – дакле двадесет вјекова је стар текст ове Литургије”, рекао је отац Гојко.

ЕПАРХИЈАТИМОЧКА Прослава имендана Предстојатеља Епархије

Светом Архијерејском Литургијом на празник Преподобног Илариона великог, 3. новембра 2017, у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Зајечару, Епископ тимочки Иларион прославио је имендан са свештеномонаштвом, свештенством и сабраним верним народом. Епископу су саслуживали свештенослужитељи из свих крајева Епархије. На позив Епископа Илариона, верни народ је посетио епархијски двор који је тога дана био отворен за све који су дошли да честитају имендан Његовом Преосвештенству, а који им је, са друге стране, узвратио гостопримством.

Извор: Епархија тимочка

У НИКШИЋУ Митровдан

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије служио је на празник Св. великомученика Димитрија, у сријedu, 8. новембра 2017, Свету Архијерејску Литургију у Саборној цркви Св. Василија Острошког у Никшићу. Преосвештењем Епископу је саслуживало више свештеника и монаха Епархије, а празничном богослужењу присуствовао је, у великом бројну, вјерни народ Никшића. Ријечима архијастирске бесједе обратио се Владика будимљанско-никшићки Јоаники-

је, говорећи о великом празнику Св. великомученика Димитрија Мироточца, којег славе сви православни народи. „Славе га понајвише браћа Грци, а и остали православни народи, Срби, Бугари, Руси и сви православни хришћани славе и призывају у помоћ Димитрија и Георгија подједнако.“

Током Литургије Епископ будимљанско-никшићки Јоаникије рукопроизвео је јереја Данила Зиројевића, дугогодишњег пароха никшићког, у чин протојереја. „Хвала Светом Димитрију на данашњем празнику, нека ми да снаге да издружим у свештеничком чину. Хвала Вама, Преосвештени Владико, хвала браћи свештеницима и мојим парохијанима“, казао је протојереј Данило Зиројевић.

Извор: Епархија будимљанско-никшићка

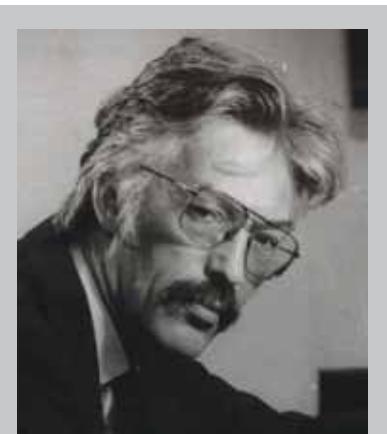

У НЕВЕСИЊУ Митровданске свечаности

Празничну Литургију служио је Епископ Григорије са епархијским свештенством. У Литургији су учествовали бројни гости који су се окупили са свих страна поводом централне славе Борачке организације Републике Српске. Епископ се бесједом обратио окупљеном народу након ломљења славског колача и завршене Литургије.

Попут претходних година, и ове године у Невесињу Митровданско молитвено сабрање пратиле су и бројне свечаности у граду.

У празник нас је ове године увела промоција монографије *Невесињска бригада у рату 1992–1995* пуковника Зорана Јањића, одржана вече уочи празника. На промоцији су, поред аутора монографије, говорили: начелник општине Невесиње Миленко Авдаловић,

Вјечнаја памјат
Александар С. Вујић
(1945–2017)

Сећајући се са љубављу и тугом свог супруга Александра Вујића, за покој његове душе, његова супруга Ана Вујић приложила је новинама Српске патријаршије *Православље* 12.000 динара.

У знак сећања на драгог Александра Вујића, његов брат Јован С. Вујић са породицом, приложио је новинама Српске патријаршије *Православље* 100 евра.

ратни командант Петог батаљона Невесињске бригаде Никола Гузина и ратни посланик у скupштини Републике Српске Момчило Голијанин. Промотори су публику на веома живописан начин вратили у период када је Митровдан за нас постао незаобилазан празник у годишњем календару, и подсјетили нас на то како су се у најтежем времену у нашим људима пројавиле највеће врлине. У кратком програму који је пратио промоцију стихове је говорио прослављени глумац Небојша Глоговац. Митровдан је ове године увеличало откривање и освештање споменика Слободи. Овим поводом у празнику су узели учешћа предсједник РС Милорад Додик и други високи званичници. Након откривања споменика услиједило је освештање, те беседа Преосвештењеног Владике. Потом је услиједио кратак програм са обраћањима званичника.

Извор: Епархија захумско-херцеговачка

**ПОСТОЈИ МОГУЋНОСТ КРЕДИТИРАЊА
НАШИХ ПРОИЗВОДА НА 24 МЕСЕЧНЕ РАТЕ**

ЛИВНИЦА ЦРКВЕНИХ ЗВОНА "ЛИГРАП"

34312 БЕЛОСАВЦИ ББ

ТЕЛ: 034/6883-502, 064 111 24 34

е-майл: livenicaligrap@yahoo.com

НАРУЦБЕНИЦА

Шифра претплате
(попуњава служба претплате)

**Претплаћујем се
на следеће часописе**
(означите жељени часопис
и начин претплате)

Име и презиме наручиоца:		ПТТ број и град:		
Адреса:		Држава, епархија:		
Часопис	Годишња претплата		Начин слања (важи за иностранство)	
	Србија	Иностранство		
<i>Православље</i>	1700 динара	45€ или 70\$ или 70 CAD или 75 AUD или 35£	Обичном поштом	
		60€ или 90\$ или 90 CAD или 100 AUD или 45£	Авионом	
<i>Православни мисионар</i>	500 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
<i>Теолошки последи</i>	900 динара	20€	Обичном поштом	
		25€ за Европу или 35€ ван Европе	Авионом	
<i>Гласник СПЦ</i>	1200 динара	32€ за Европу или 35\$ ван Европе	Обичном поштом	
		60€ за Европу или 65\$ ван Европе	Авионом	
<i>Светосавско звонце</i>	690 динара	25€	Обичном поштом	
		30€ за Европу или 40€ ван Европе	Авионом	

Наруџбеницу слати на адресу: „Православље“ – Српска Патријаршија, Краља Петра 5, 11000 Београд, Србија